

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbydelsesskrift

til

de offentlige Examina

i

Nykjöbing Cathedralsskole

i

Juli 1866.

Indhold: Adjunkt M. Wittrup, Bidrag til Nykjöbing Cathedralsskoles Historie.
Dr. C. Paludan-Müller, Skoleefterretninger.

Nykjöbing.

Trykt i V. Laubs Enkes Officin.

Bidrag

til

Nykjøbing Kathedralskoles Historie

ved

M. Wittrup,

Adjunkt og Skolens Regnskabsfører.

1ste Hefte.

I. Skolens økonomiske Forfatning fra dens første Tid indtil nu.

At der ved efterfølgende Fremstilling er medtaget saa megen Detail, har sin Grund i, at disse Skolens økonomiske Forhold efter Sagens Natur maatte blive en meget tør Underholdning, som ikke kunde gjøre Regning paa at tiltale Læsere i Almindelighed, selv om de bleve fremstillede i størst mulig Korthed. Hensynet til selve Regnskabsvæsenet maatte derfor blive det fremherskende, og dette skeer udentvivel bedst Fyldest ved at Fremstillingen gaaer ind paa alle nogenlunde vigtige og forklarende Enkeltheder, hvorved den i Fremtiden vil kunne yde mangen Oplysning og ved de hyppige Henviisninger gjøre senere Undersøgelser om adskillige, navnlig af de endnu bestaaende, Indtægters Oprindelse og ældre Historie saa meget lettere.

Foruden den Hjælp, jeg ved Indsamlingen af det ikke ubetydelige Stof har havt i Skolens Rektors kyndige Vejledning, har jeg ved Sammenarbejdelsen tillige havt et Udkast i Manuskript af ham om Jordebogsindtægternes og Kapitalernes Historie til fri Afbenyttelse, og paa flere Steder med Omarbejdelse og Supplering efter den anlagte Plan medtaget adskillige Partier deraf.

Hovedkilderne til en Skildring af Skolens økonomiske Forhold og Hjælpekilder ere dens Regnskabsbøger og Bi-

lagene til dem. For den ældste og ældre Tid ere disse Bilag ikke mange ved Skolens Arkiv og udenfor dette, her paa Stedet, kun tarvelige. Den ældste Skolebog (der ved Henviisninger for Kortheds Skyld betegnes som Skoleb. I.) begynder c. 1630 med Rektor J. Chr. Flensborg og gaaer til 1654, da Rektor Chr. Jacobsen fratraadte Embedet paa Grund af sin Udnævnelse til Sognepræst i Væggerløse. Den næste Regnskabs- og Skolebog (Skoleb. II.) begynder med 1655 under Rektor Lave Poulsen Broch, Randrusius, og gaaer til 11te Juni 1688 under Rektor Peder Høyelse. Disse to ere baade Skolebøger og Regnskabsbøger. Den tredie af de gamle Regnskabsbøger (Skoleb. III.) begynder efter 11te Juni 1688 paa Grund af Indførelsen af en ny Regnskabsform, og er alene Regnskabsbog (de to forreste Blade af den mangler). Den gaaer til 31te Decbr. 1806, da der fra den Tid atter begyndte en ny Regnskabsform, efter hvilken alle Skolens Indtægter og Udgifter førtes under eet Regnskab, den saakaldte Masseforvaltning. Foruden disse 3 findes desuden en særskilt Regnskabsbog for Enkedronningerne Sophies og Sophie Amalies Legater til Skolen (betegnet som Dr. L.), fra 11te Juni 1697 til Legaternes Sammensmeltning med Skolens øvrige Midler efter Udgangen af 1806.

Naar man taler om Skolens Indtægter i den ældre Tid, kan man ogsaa benævne dem: Lærernes og Disciplenens Indtægter; thi formelt taget havde Skolen selv ingen Indtægter.

De forskjellige Indtægtsposter lade sig ikke alle enkeltviis forfølge heelt igjennem Regnskaberne, navnlig de betydeligste, Jordebogsindtægterne, men maa tages gruppeviis efter de forskjellige Perioder, ved hvilke der

foregaae Omlægninger og Forandringer med dem. Dette skete f. Ex. efter 1685, da Øen, som havde været Enkedronning Sophie Amalies Livgeding, ved hendes Død i det nævnte Aar, gik tilbage til Kronen, — ligeledes 1720 ved Rytterdistrikternes Indretning, — 1766, da Kronen solgte den største Deel af Øen til Private. — Andre Tidspunkter, som ligeledes medførte større Forandringer i Skolens Indtægter, ere: 1740, da der ved Stubbekjøbing Skoles Nedlæggelse gik en Deel af dens Indtægter over til vor Skole; 1807, da Skolepenge begyndte at svares; 1839, da der ved Nakskov Skoles Nedlæggelse overførtes en Deel af dens Indtægter hertil; 1850, da ifølge Finantsloven af 23de April 1850 en Deel af Kornindtægterne, Degnekorn, ophørte, — og 1857, da ifølge Finantsloven af 4de Marts 1857 en Deel af Korndeputaterne bortfaldt.

Forandringerne efter 1806 ved Indførelsen af Masseforvaltningen af Skolens Midler, og Oprettelsen 1835 af en særegen Stipendiefond ved Skolen have kun formel Betydning.

Skolens Ejendom og Indtægter.

Skolens Bygning og Jordtilliggende.

Om Skolens første Begyndelse savnes bestemte Oplysninger. 1419 var vel grundlagt et Franciskaner- eller Graabrødre-Kloster her i Byen*), men om man deraf tør slutte til en Skoles Existents ved Klosteret er høist tvivlsomt. Som i de fleste mindre Byer skriver den sig formodentlig først fra Reformationens Tid. 1532 see vi saaledes, at Frederik I. skænkede den ene af Graabrødre-Klosterets Bygninger til Byen, da Munkene forlode den, og at der i den nederste Etage indrettedes et Lokale til en Latinskole og i den øverste til en Raadstue**). 1570 see vi, at »Skolemesteren« i Nykjøbing blev betænkt med $\frac{1}{3}$ af Indtægten af et Vikariegods, der ved Frederik II.'s aabne Brev af 9de Oktober 1570 skænkedes til Kirketjenernes Underholdning***), 1572 opregnes i et Register over Præstegaardes og Degnegaardes Tilliggelse i Sønder-Herred i Falster »Scholemesterdomett« i Nykjøbings Indtægter (i Bispearkivet i Nykjøbing), men først 1630, da den ældste Skoleprotokol begynder, har man faste Tilknyningspunkter til dens Historie.

At den Bygning, som 1532 blev given til Byen, er den samme som den, hvori Skolen senere havde sit Lokale, kan ikke afgjøres med Vished, dog taler Sandsynligheden derfor. Hvorledes dette var 1690, sees af en

*) S. Rhodes Saml. til Loll. og Falst. Historie, udgiv. af J. Friis, II. Bd. S. 9.

***) S. Rhodes Saml. II. Bd. S. 9 og 12

***) S. S. 16.

Fortegnelse fra dette Aar af Rektor P. Høyelse (blandt Skolens løse Arkivsager) over dens Bygninger, Lærernes og Disciplenes Indtægter osv. Han klager deri over, at den lyseste og bekvemmeste Deel af »Skolehuset« — som han kalder den hele Bygning, da han mener, at Magistraten og Byen ikke har nogen skriftlig Adkomst til den øverste Etage — er taget til Raad- og Tinghuus, medens den mindste og daarligste Deel benyttes af Skolen. »Ved Enden«, siger han, »er først Byens Kjælder eller Fængsel, dernæst har Kirken et Rum til sine Liigbærer og til en Gang for Kirkefolk, som ville gaae bag om ind i Kirken, og ved den østre Side af Skolen eller i den mørke Gang [som den kaldes og er af høilovelig Dronning Sophie Amalie given Skolen til Regne- og Skrivemesterens Leidse efter Fundatsens Lydelse, dat. Nykjøb. d. 28. Augusti 1680] er afdeelt et Rum til Kirkens Steen og Kalk, og i det øvrige deraf staaer atter Liigbaarerne. Resten af Nederdelen er aflukt til en Skole, som er meget liden og snæver og har kun Vinduer paa den ene og vestre Side, nemlig ikkun 3 til alle 4 Lectierne *), hvorfor den er saa mørk, at man snart ei inden Middag om Vinteren kan see derinde, fornemmelig i Rectors og Cantors Lectier. Den grundmurede Kjælder under Huset bruger Byfogeden til et Fængsel osv.« Lokalet har ganske vist været ringe, som det fremgaaer af mange andre Vidnesbyrd. Gulvet var idetmindste i den ældre Tid lagt med Muursteen, Vinduerne med smaa Ruder indfattede i Bly, og at Disciplene have hidraget deres til, at det ikke blev bedre, kan sees af Kirkens ældste Regnskabsprotokoller, fra Begyndelsen af det 18de Aarhundrede. Der opføres der hvert Aar en Mængde indsatte Ruder i Skolebygningen (c. 70

*) Disse vare indbyrdes afdeelte ved Træmmeværk.

50, 40 osv.), rigtignok kun til 2 Skill. Stykket, og 1720 klager Kirkeværgen over, at Skolen var saa ruineret, at der ej var et Bord eller en Bænk, der ej laa »omkast«, ligeledes var der mange slemme Huller i Væggen og Node-tavlen*) var reent istykker; 1735 klages over, at »de uarlige Disciple i nederste Lectie« havde brudt et stort Hul i Gulv og Væg, hvortil der maatte Murer og Snedker, og Reparationer og Klager findes jævnlige.

Vedligeholdelsen af Skolens Lokale, Inventarium osv., Rektors og Hørernes Boliger paahvilede Kirken, og indtil Midten af det 18de Aarhundrede opføres disse Udgiftsposter regelmæssig i Kirkeregnskaberne**), ligesom ogsaa Lys til Skolen (først 1 Lpd., som der angives i Høyelses Fortegnelse, senere 20 Pd.). Da Kirkens Indtægter imidlertid vare meget ringe, søgte den efterhaanden at unddrage sig denne Forpligtelse, og Skolen maatte af og til selv afholde Reparationer, som det sees af Skolens Regnskaber, fordi Kirkeværgen gjorde Vanskeligheder, og endelig vedtoges en Bestemmelse den 15de Juni 1771***), at Rektors Huusleje (dengang 24 Rd. aarlig), Cantors Løn (20 Rd.), Lys til Skolen (20 Pd.) og Reparationer paa Skolen, som Kirken hidtil havde besørget, ikke længere skulde falde den til Last, men Skolen, »indtil Kirken faaer bedre Indtægter«. Disse kom ikke, og Skolen maatte selv vedblive at besørge det Hele.

Det gamle Skolelokale vedblev stadig at benyttes, som

*) Denne Tavle, der i den Tid, da Skolen havde Privilegium paa at besørge al Slags Sang og Musik, maa have været meget benyttet, synes at have været Gjenstand for Disciplenes særlige Efterstræbelser; thi hvert Øjeblik er den itu og maa istandsættes.

**) 1748 er det sidste Aar, hvor jeg har fundet denne Udgift noteret.

***) Skoleb. III, S. 663, samt de uregistr. Arkivsager fra Monrads Tid Nr. 33.

det i Hovedsagen var, om end med lidt Forbedringer i det Indre, indtil der endelig 1807 for Alvor paatænkte en nødvendig Forandring til det Bedre. Dette Aar afsluttedes Kjøb af en Byggegrund med et lille Huus i Langgade, kaldet »Farvergaarden« *) (tildeels den Grund, hvorpaa den Bygning staaer, der ejedes af afdøde Etatsraad Pontoppidan), men baade Grund og Bygning solgtes atter, da der var bleven indledet Underhandlinger med afdøde Hofagent Hincheldey's Enke om Kjøbet af den nuværende Skolegaard. Den 25de April 1808 afsluttede Universitetsdirectionen Kjøbet for 15,000 Rd. dansk Courant, og den 1ste Juli 1808 indviedes den ny Skole høitidelig og toges i Brug.

Det gamle Skolelokale stod nu ubenyttet, indtil det en kort Tid efter Stiftamtmandens Ordre, dog uden at foregribe Skolens Ejendomsret, som der tilføies, blev anvendt til midlertidig militair Sygestue, men efter kort Tids Forløb stod det atter tomt og i temmelig forfalden Tilstand. Det er mig saaledes skildret af Adskillige som et stort øde Rum, der blandt andet undertiden benyttedes af omflakkende Gøglere, naar de ingen anden Plads havde.

Byen ønskede imidlertid Lokalet til sit Brug, da det dog ikke afbenyttedes af Skolen, og den desuden meente at have Krav derpaa, og 1821 og 1822 føres derfor adskillige Undersøgelser om, hvem der havde Ejendomsret dertil, Byen eller Skolen**). Baade deraf og af senere gjenoptagne Forhandlinger 1837 og 1838 fremgaaer det tydeligt, at Ingen vidste ret Beskeed dermed længere, fordi Forholdet i saa lang Tid havde henstaaet uafgjort.

*) S. Arkiv Nr. 26.

***) Arkiv Nr. 280, 281 o. fl.

Byfogeden, der i denne Sag holdt paa Byens Ret til den hele Bygning og anførte en heel Deel Grunde derfor, vilde derfor ikke gjøre fælleds Sag med de to øvrige Skoleforstandere (Præst og Rektor), som iøvrigt ogsaa selv indrømmede, at Skolens Ejendomsret ikke var klar.

Universitetsdirectionen vilde imidlertid ikke tillade, at Skolen opgav sin Ret, men Forhandlingerne endtes dengang med, at man omgik Spørgsmaalet, da det Classenske Fideicommis kunde benytte Lokalet til en Deel af sin Bogsamling. Ved en Skrivelse af 15de Septbr. 1838*) fra Universitetsdirectionen til det Classenske Fideicommis og Stiftøvrigheden bevilgedes, at det maatte tages i Brug til Fideicommissets falsterske Bogsamling uden Lejeafgift, men mod at Fideicommisset selv istandsatte og indrettede det. Dersom Skolen senere forlangte, at Fideicommissets Bogsamling skulde flyttes ud igjen, maatte den give en Erstatning derfor af indtil 200 Rd., men dersom Fideicommisset selv af egen Drift opgav Afbenyttelsen, fik det ingen Erstatning. 1858 opfordrede Communalbestyrelsen paany Forstanderskabet til at virke for, at der i paakommende Tilfælde ikke fra Skolen skulde blive lagt Communen Hindringer ivejen for Afbenyttelsen af hele Raadstuebygningen, og som Svar paa Forstanderskabets Indstilling af 14de Septbr. 1858 kom en ministeriel Resolution af 4de April 1859**), som bifaldt denne Indstilling, nemlig at Skolen cederede sin Ret til det gamle Skolelokale til Byen, mod at denne overtog Skolens tidligere indgaaede Forpligtelse til det Classenske Fideicommis — at lade det beholde Lokalet til sin Bogsamling

*) Arkiv Nr. 397.

**) Arkiv Nr. 1747.

eller i fornødent Fald skaffe denne et andet passende Sted i Byen.

Skolens nuværende anseelige Bygning er siden 1808 undergaaet enkelte Forandringer i det Indre, siden den fra Herremandsbolig toges til Skole. Saalænge der kun var 4 Klasser, vare Læseværelserne paa 1ste Sal (Rektor havde og har Stue- og Kjælderleiligheden samt Loftsrummet), men da Klassernes Antal voxede, indrettedes den øverste, Mansard-Etagen, ogsaa til Klasseværelser. Nu for Tiden er i denne øverste Etage 5 Klasseværelser; 4 paa 1ste Sal, samt Solennitetssal, 2 Bibliothekværelser, Rektors Kontoir og Lærerværelset.

Hovedbygningen tilligemed de to Udhuse, der høre dertil, og hvoraf der i det ene er indrettet Gymnastiklokale for Skolen, ere tilsammen brandforsikrede for 30,000 Rd. Til Skolebygningen, men adskilt fra den ved Strandgaden, hører en Have, der ligger ud til Gu'dborg Sund. Den blev for nogle Aar siden opfyldt noget længere ud og lukket mod Stranden og er nu c. 75 Alen dyb og 52 Alen bred, i en regelmæssig Fiirkant. Rektor har denne Have til Afbenyttelse.

Rektor og de to af Lærerne have i ældre Tid haft en Embedsbolig*), da der ikke var Plads dertil ved selve Skolen. Om denne Leilighed hedder det i den ovenfor anførte Optegnelse af Høyelse fra 1690: »Skolebetjentene ere næppe noget andet Sted saa slet logerede som her; thi endog Skolehuset er indbygget i Kirken og derfor saa meget desmere synes at høre Kirken til og ej Magi-

*) Naar der i Skolens ældste Regnskabsbøger hyppig tales om Rektors og Hørernes »Kammer«, maa det være denne Embedsbolig og kan ikke have været et Kammer paa Skolen; thi hverken Rektor eller Lærerne have haft noget »Kammer« der.

straten, saa bruges dog Overdelen af Skolehuset [hvor Skolebetjenterne her som andensteds burde bo] til Ting- og Raadstue, og Skolebetjenterne maa bo derimod i saadant et Huus, som baade er saa gammel, at man maa være bange, det skal falde ned paa sig, og saa snævert, at Rektor har kun 3 Væggerum; de to øverste Hørere begge 5 Væggerum, og den Nederste slet Intet — Haven, som kun er liden, skulde vel dyrkes, men maa bruges til en Plads til at lægge Brænde paa, saasom det gamle Loft og Bjælker ej kan bære det, om man vilde lægge det op i Tørre.« Under Rubrikken »Ædificia« betegner han Bygningen saaledes: Et lidet, gammelt Huus ved Kirkegaarden til Rektors og de 2 Høreres Residents, et Loft høit og 7 Væggerum langt, 4 Væggerum bredt med et lidet Haverum og 1 Atten-Skillings-Jord i Marken. I Kirkens Regnskabsbog 1733 hedder det om denne Residents, at »i den ene Hørers Kammer var Gulvet lagt med Muursteen og Graasteen og meget ujævn, hvorfor der blev lagt Bræddegulv«, og Lærerne have derfor udentvivl, naar de kunde, undgaaet at boe der. 1723 hedder det nemlig i Kirkens Regnskabsbog, at 3die Lectiehører, som boede i Byen, men blev opsagt, maatte flytte hen paa sit gamle Kammer, da ingen Leilighed fandtes i Byen, hvorfor der blev foretagen en Reparation derved.

Denne Bolig for Lærerne maa være den samme som omtales i Hofmans Fundatser Tom. VI. S. 183 Nr. 13, hvor det hedder, at »Borgermester Nicolai Hansens Enke og Arvinger i Nykjøbing skænkede ved Gavebrev af 7de Juli 1630 to Vaaninger udi det store Kirkestræde paa Hjørnet af det ved Kirken til Skolebetjenternes Værelser, hvortil de endnu bruges og er ved Magt«. Enten maa den ene Vaaning senere være frasolgt (jfr. Høyelses Be-

skrivelse) eller hvad der er rimeligere, at det har været to sammenbyggede Smaaleiligheder, der i Grunden kun udgjorde en. — Rektoren kan ikke have boet der længe efter at Høyelse skildrer den som saa ynkelig; thi 1707 udviser Kirkens Regnskabsbog, at der efter daværende Biskop Chr. Rud. Møllers Ordre blev »synet og efterseet«, hvad en ny Bygning til Rektor kunde koste. En saadan blev dog ikke opført og Rektor maa snart være flyttet derfra; thi 1712 (Kirk. Regnsk.) har han faaet 30 Rd. til Michaelis i Huusleje penge af Kirken (sandsynligviis for 1710, 11 og 12), og denne Udgift for Kirken vedbliver at opføres fremdeles i de følgende Aar med 10 Rd. aarlig, senere 24 og 30 Rd. Dette Eftersyn 1707 gjaldt ogsaa selve Skolebygningen, som man ønskede ny og større, i hvilket Øjemeed der blev anordnet en Kollekt *), som dog kun indbragte 522 Rd. 2 Mk., der udsattes paa Rente og senere voxede til 14—1500 Rd. Disse Penge anvendtes ifølge et kgl. Reskript af 9de Decbr. 1746 til Reparation af Skolen og Lærernes Boliger **), og der tilføies, at baade Skolen og Hørernes Boliger ere satte i fuldkommen god Stand, saa at man maa antage, at Lærerne have vedblevet at beholde Boligen efterat Rektoren var flyttet.

Foruden denne Embedsbolig maa Skolen have ejet endnu et Huus. I Hofman's Fundatser ***) omtales ogsaa et Huus, »som ligger længere henne i det Store Kirkestræde«, som Kjøbmand Jens Gustavus c. 1720 skænkede til den lalinske Skole ****), »hvorom ingen Fundats er«.

*) Rhodes Saml. II. S. 12.

**) Hofman, Tome VI., S. 189.

***) Tom. VI. S. 184.

****) Jfr. ogsaa Rhodes Saml. ved Friis. II. S. 12. Naar det der

Endelig anføres i Skoleb. II., fol. 4, blandt »Skolemesterens« Indtægter: Leje af en Kirkebod midt for Torvet paa den nordre Side, og der tilføies om den, at den paany var opbyggt 1624 og kostede tilsammen 42 Daler.

Naar de to af disse Smaa-Ejendomme ere komne fra Skolen, har jeg ikke kunnet opspore Noget bestemt om. I Byens Auctionsprotokol Nr. 2 i Raadstucarkivet findes fol. 458 ff. opført Salg af »et Latinskolen tilhørende Huus i Store-Kirkestræde, samt lidt Gaard og Haverum«, og i Rektor Monrads Indstilling om dette Salg hedder det, at det efter Donationsbrevet af 27de Juli 1704 var vurderet for 100 Sldr. Det solgtes endelig efter flere Auctioner 1760 for 33 Sldr. 2 Mk. At dømme efter Aars-tallet og af Monrads Betegnelse af det som en Donation i sin Tid til Skolen er det sandsynligviis det, der var skænket af J. Gustavus, som da solgtes; Uoverensstemmelsen mellem Hofmans Tidsangivelse og Monrads er vel ikke ringe, men dog ikke større, end at den nok kan forklares, da Hofmans Angivelse er omtrentlig*) og uidentivl unøjagtig**). Om Tiden for Kirkebodens og »Residentsens« Salg kan jeg Intet angive.

hedder, at Rektoren sandsynligviis har boet i dette Huus, da kan det, efter hvad der ovenfor er anført, ikke have været Tilfældet.

*) Det hedder nemlig: for 40 Aar siden o: fra VI Tomes Udgivelse (1760).

***) At det maa være dette Huus, der er solgt, bestyrkes desuden ved, at fra 1729 til Mikkelsdag 1760 findes blandt Indtægterne stadig opført Huusleje af Skolens Vaaning i Store Kirkestræde med c. 2 Rd. aarlig, og i samme Tidsrum omtrent opføres By-skat af Skolens Huus i Kirkestræde, »som bortlejes«. — Den egentlige Embedsbolig er vel efter Reparationen henimod Midten af det 18de Aarhundrede, som anført, vedbleven at være Bolig for Hørerne.

Af Jordtilliggende havde Skolen, eller rettere dens Embedsbolig for Lærerne, fra ældre Tid (s. S. 12) 1 Attenskillings-Jord i Byens Mark. Ved Udskiftningen 1801 udlagdes til Skolen en samlet Jordlod udenfor Friseporten*). Denne Lod blev senere mageskiftet (Mageskiftebrev af 19de Juni 1831, læst 27de s. M.) med den nuværende, som Rektor Trojel ejede. Den bestaaer af en større og mindre sammenliggende Lod, Nr. 54: 3 Skpr. 2 Fdkr. $\frac{1}{4}$ Alb. Hartkorn, af Areal 41,440 \square Alen, og Nr. 87: 1 Alb. Hartkorn, 1470 \square Alen**). Rektorerne have havt den til Afbenyttelse mod en aarlig lille Afgift.

Desuden ejer Skolen o: dens Bibliothek en Jordlod ved Stege, c. $1\frac{1}{2}$ Td. Hartkorn og $12\frac{1}{2}$ Td. Land (nemlig Sextenloden Nr. 4 ved Stege af de gamle Ladegaardsjorder, betegnet med ny Matr. Nr. 5, 1 Td. 5 Skpr. 3 Fdkr. $2\frac{3}{4}$ Alb. Hartkorn, opmaalt 1862 til 164,280 \square Alen). Den blev ifølge Overlærer J. D. Hages Testament af 19de Febr. 1834***) skænket til Skolens Bibliothek, der nyder den aarlige Indtægt deraf. Den er bortlejet til Testators Moder for hendes Livstid for 68 Rd. aarlig, ifølge Kontrakt af 30te Decbr. 1839. Ved en Lejekontrakt i April og Mai 1863 (tinglæst 12te Mai 1863) er en Deel af Jordloden, 8,340 \square Alen, udlejet paa 50 Aar fra 1ste Jan. 1864 til Møllejejer Larsen ved Stege for en aarlig Afgift af 4 Tdr. Byg efter Kapitelstaxt, hvilken Afgift, saalænge Testators Moder lever, tilfalder hende.

*) Arkiv R.

**) I en Jordebog, forfattet for en Snees Aar siden, opgives Arealet feilagtig til 40,516 \square Alen.

***) Skolens Fundatsbog S. 80 ff., jfr. Arkiv Nr. 388 og 417.

Skolens Indtægter.

1. Af Vikariegodset.
2. Degnekorn og 3. Slotsstipendiet.

Vikariegodset.

Indtægten af Vikariegodset udgjorde en Deel af Rektors Løn, og skriver sig fra Frederik II's Aabne Brev af 9de October 1570*). Ved dette skænkede han til Kirketjenernes Underholdning i Nykjøbing, nemlig til Sognepræsten, Kapellanen og Skolemesteren, »det Vikarie, som ligger til vor Frue Alter**) her udi Nykjøbing og os Elskelige Hr. Peder Hasling nu med forlehneth er, med al sin Rente og Tilliggelse«, saaledes at Sognepræsten skulde have Godset, der ligger til Vikariet, i Forsvar og oppebære Renten, som han skal skifte i 3 lige Dele, af hvilke han selv tager een, Kapellanen een og Skolemesteren een. Sognepræsten skulde alene nyde Herligheden og uvisse Indtægter af Godset, men dele Stedsmaal (Indfæstning) lige med de to Andre. Som det angives i den ældste Skolebog***) var Skolemesters Trediedeel af Landgilde og Almissekorn af Vikariegodset i det 17de Aarhundrede: $7\frac{3}{4}$ Pund****) Korn, nemlig 27 Tdr. Byg og 4 Tdr. 1 Skp.

*) Skolebog II, upagineret Blad bag i Bogen. Jfr. ligeledes Pontoppidans Annal. Tom. III, S. 431 --- Engelstofts Universitets- og Skole-Annaler 1808, 2det Bd, S. 242. — Kopi deraf ligeledes i Skolens Arkiv, Nr. 1 A.

**) Ved dette »vor Frue Alter« menes maaskee den ældre, brøstfældige Kirke i Byen, som blev nedbrudt, da den nuværende, tidligere Graabrødre-Kirke 1532 blev skænket Byen (see f. Barfod: »Den falsterske Geistligheds Personallistorie«, 1ste Deel, S. 3, Anm. 2).

***) S. 17 og Skoleb. II, S. 4.

****) Af Forordn. af 30te Aug. 1687 sees, at 1 Pund Korn paa Sjælland, Lolland-Falster og Smaalandene var: Rug: 3 Tdr. 3 Skpr. ;

Havre, 1 Gaas og 2 Høns, og Antallet af »Tjenere« under Hr. Peder Haslings Vikarie angives til 13. Med dette Vikariegoods er der skeet adskillige Omlægninger, som ikke med Bestemthed kunne forfølges, da Sognepræsten bestyrede Godset og den ældste Protokol i Sognepræstens Arkiv derom først begynder 1776, medens Rektorenes Optegnelser kun have været leilighedsviis og med enkelte Uovereensstemmelser. 1664*) angives, efter den bekjendte Præst Jess Jessen som Hjemmelsmand, i en Randnote Vikariegodsets Tjenere til 10, nemlig: 1 Mand i Øster-Kippinge, 1 i Stubberup, 3 i Systofte, 1 i Bjørup, 1 i Sdr.-Vedby, 1 i Tjæreby, 1 i Væggerløse og 1 i Radbjerg, og der tilføies, at det skal være en Berigtigelse af, at i Skolebogen er »Tjernerne« Antal opført som 13, — og samme Antal og Gaarde opgives i Sønder-Herreds Jordebog af 1668 i Bispearkivet, idet der dog ved Gaarden i Væggerløse tilføies, at det egentlig er 2 Mænd, der hver havde det Halve af en øde Gaards Jord (efter Svenskekrigens Ødelæggelser?). 1678 derimod bemærker Rektor Bruun**), at »siden Jordebogen ofver Landene blef ofveralt ofverseet oc en Deel forandret 1663 efter kongel. Befaling, blef oc herudi gjort forandring oc omlagt iblant andre bønder***), oc som jeg fandt intet derom for mig optegnet, har jeg oc herhos opsat, hvorledes Landgilden af Peder Haslings Vicari fandtes for Skolemesteren Aar

Byg: 4 Tdr. 1 Skp.; Havre: 8 Tdr. 3 Skpr. — Tønden var i samme Landsdele tidligere 6 Skpr. — Desuden gaves ved Landgilde og Tiende Opmaal med 1 Fdkr. af de almindelige Kornsorter samt Malt og Gryn, af Havre 1½ Fdkr.

*) Skoleb. II, fol. 4.

**) Skoleb. II, upagineret Blad bag i Bogen.

***) Dette Mageskifte omtales ogsaa i en Note, Skoleb. II, fol. 5, nederst til Venstre.

1677, nemlig 27 Tdr. Byg, 4 Tdr. 1 Skp. Havre — ialt 31 Tdr. 1 Skp., 1 Gaas, 2 Høns«, — og han opregner nu 15 Mænd, som hørte til Vikariet 1677^{*)}): 1 i Øster-Kippinge, 1 i Stubberup, 2 i Systofte, 1 i Bjørup, 6 i Hulebæk, 1 i Sdr.-Vedby, 1 i Væggerløse, 1 i Tjæreby, 1 i Radbjerg. Senere maa der imidlertid atter være foretaget Omændringer derved, rimeligviis allerede ved Omreguleringen, da Falster ved Dronning Sophie Amalies Død gik over til Kronen, efter at have været hendes Livgeding; thi i Nykjøbing Sognekalds Hovedkassebog (der begynder den 21de Novbr. 1776) angives Vikariegodset paa denne Tid til 1 Gaard i Sdr.-Vedby, 1 Gaard i Tjæreby, Gaarden Nr. 3 i Stouby, Gaarden Nr. 10 i Radbjerg, Gaardene Nr. 9, 10 og 12 i Systofte, Gaarden Nr. 6 i Bjørup, Gaarden Nr. 1 i Øverup, Gaarden Nr. 3 i Stubberup, Gaarden Nr. 22 i Øster-Kippinge — ialt 11 Gaarde med Hartkorn 50 Tdr. 1 Skp. 2 Fdkr. 1 Alb., det samme Antal Gaarde og i samme Byer, samme Hartkorn, som fandtes 1802^{**)}) og ved Begyndelsen af Godsets Bortsalg 1844. Efter 1684 giver Skolebøgerne ingen Oplysning om Vikariegodset; thi med den tredie Skolebog, som begynder kort derefter, er indført en ny Regnskabsform, hvorefter kun de Indtægter og Udgifter ere optagne, som Rektoren havde at svare Skolen og Øvrigheden Regnskab for, medens hans Indtægt af Vikariegodset var et privat Mellemværende mellem ham og Bestyreren, Sogne-

^{*)} Samme Antal opgives for 1679—1684.

^{**)} Blandt Rektor Bastholms Optegnelser. Han nævner vel en Gaard i Nørre-Vedby og ingen i Sdr.-Vedby, men dette beroer uden tvivl paa en Feilskrift; thi der nævnes intetsteds ellers nogen Gaard under Vikariegodset i Nørre-Vedby.

præsten*). At Rektor og Kapellanen ikke altid have havt Grund til at være tilfredse med Sognepræstens Deling af Indtægterne, sees af et Andragende til Cancelliet fra 1803, i Anledning af en Vakance i Sognekaldet, fra daværende Rektor Bastholm og den residerende Kapellan**). De klage deri over, at Godsets betydeligste Indtægt, Hoveripengene, 10 Mk. af hver Td. Hartkorn, eller ialt c. 83 Rd., ikke var kommen dem tilgode, da Præsten (dengang J. Wederkinch) selv bestandig havde beholdt den, fordi han paastod, at den hørte under de i Gavebrevet omtalte uvisse Indtægter og Renter, som Sognepræsten skulde nyde alene. Der klages desuden over, at af tre Gaarde har Rektor og Kapellanen faaet adskilligt mindre end der tilkom dem, ligesom der ogsaa tidligere af den beneficerede Skov til Systofte, saalænge der var Træer (som der nu ej har været i 9 à 10 Aar, tilføies der), var bleven udviist aarlig 12 Skovlæs: 3 til Præsten, 3 til Rektor, 3 til Kapellanen og 3 til Bønderne, men at de ikke tidligere have villet klage »for ej at vække Uenighed«. Følgen af dette Andragende var, at det ved en Cancelliresolution af 26de Marts 1803***) bestemtes, at Hoveripengene for Fremtiden »efter Fundatsen« skulde deles lige mellem Samejerne.

Ved Skolereformen 1806, da Masseforvaltning indførtes, gik Indtægten af Vikariegodset ind blandt Skolens

*) Kun et Sted, i de registrerede Arkivsager Nr. 1 G, har jeg fundet en Fortegnelse, dat. 5te Novbr. 1758, med Pastor H. Wederkinchs Underskrift, hvor Landgilde-Byggen for hver af Samejerne opgives til 10 Tdr. 3 Skpr

**) Klagen er opsat af Bastholm og Kladden findes blandt de uregistrerede Arkivsager fra hans Tid. Der opgives Landgilden for hver af Samejerne til 13 Tdr. 1 Skp. 1 Fdkr. 1 Alb.

***) En Gjenpart deraf i Arkivet Nr. 1 S. Jfr. ligeledes Engelstofths Universitets- og Skole-Annaler for 1811. 1 Bd. S. 124 ff.

øvrige Indtægter. Pastor Winther, der 1804 var bleven Sognepræst, vilde imidlertid ikke efterkomme den ovennævnte Cancelliresolution, og i Regnskabet for 1807, i Rektor Blochs Tid, hvor Landgilden er opført for Skolen med 11 Tdr. 2 Skpr. Byg, bemærkes, at Sognepræsten havde nægtet at udbetale Skolens tredie Deel af Hoveripengene. Den kraftige Rektor Bloch har imidlertid ikke deelt sin Formand Bastholms Frygt »for at vække Uenighed», men har staaet paa Skolens Ret, og af en Skrivelse i Arkivet (Nr. 42, fra 1808) sees, at Pastor Winther har faaet bestemt Ordre til at betale Skolens Kasse de den tilkommende Hoveripenge samt Huusleje af nogle Huse under Vikariegodset, hvorom der ogsaa havde været Strid. Den 3die Mai 1809 kom det endelig til Forlig mellem Samejerne*), hvor Præsten blandt Andet ogsaa indrømmer de øvrige Samejere Tredieparten af Vikariegodsets Huse, samt indtil videre deres Andeel af Udviisning af den beneficerede Skov ved Systofte, forsaavidt det ikke senere kunde godtgjøres af ham, at den ikke tilhørte Vikariegodset, men selve Præstekaldet**).

I Anledning af det efter 1844 begyndte Salg af Vikariegodset finde vi imidlertid atter en ny Overeenskomst, idet Samejerne med Ministeriets Samtykke i 1853***) enedes om, at Præsten heelt skulde oppebære Hoveripengene indtil Godset overgik til Selvejendom, men at han saa

*) Trykt i Engelstofts Universitets- og Skole-Annaler for 1811. 1ste Bd., S. 123, ff. Udskrift af Forliget findes ligeledes i Arkivet, Nr. 81.

**) I Regnskabet for 1809 findes ogsaa de resterende Hoveripenge og Huusafgift opførte. Landgilden, hvorom ingen Strid havde været, var naturligtvis strax gaet ind i Skolens Regnskab med de anførte 11 Tdr. 2 Skpr. Byg.

***) Arkiv Nr. 1208.

heller ikke ved Salget maatte fradrage de andre Samejere noget derfor i Kjøbesummen, men denne skulde deles i 3 lige Dele. Ved Decbr. Termin 1863 var Salget af det hele Gods tilendebragt. Det bestod 1844 af 11 Gaarde og 4 Huse, der i Tidens Løb vare blevne opførte paa noget af Vikariegaardens Jord: 1 Gaard i Sdr.-Vedby, 1 i Tjæreby, 1 i Stouby, 1 i Radbjerg, 3 i Systofte, 1 i Bjørup, 1 i Øverup, 1 i Stubberup, 1 i Øster-Kippinge, samt 2 Huse i Systofte, 1 i Stubberup og 1 i Sdr.-Vedby. Nogle solgtes mod heelt udbetalt Kjøbesum og uden aarlig Kornafgift, saaledes Gaarden i Øverup og de 3 Huse i Systofte og Sdr.-Vedby, — andre mod udbetalt Kjøbesum, men aarlig Afgift i Korn, saaledes Gaarden i Stouby, — atter andre uden Kornafgift, men med Rente af en indestaaende Deel af Kjøbesummen, saaledes Gaardene i Radbjerg, Bjørup og Huset i Stubberup, og endelig have andre baade en Deel af Kjøbesummen indestaaende og svare aarlig Kornafgift, nemlig Gaardene i Systofte, Øster-Kippinge, Sdr.-Vedby, Tjæreby og Stubberup. I disse Ejendomme indestod den 31te Marts 1865 for Skolens Vedkommende 7,284 Rd. 39 Sk., med en aarlig Arvefæsteafgift i Korn af 38 Tdr. » Skpr. 3 $\frac{1}{2}$ Fdkr. Byg foruden Pengerenten, og det oprindelige Samejerforhold er dermed hævet.

Indtægter af Degnekald og Slotsstipendiet.

Indtægter af Degnekald indtil 1720.

Disse Indtægter, Skolens betydeligste Kornindtægter, have deres Oprindelse fra Recessen af 30te October 1536 og Kirkeordinantsen af 1537, hvorved Grundbestemmelserne ere givne for den senere Ordning af de kirkelige

Forhold her i Landet og det med dem dengang sammenhørende Skolevæsen. Det hedder i Recessen: at af den Trediepart af Tienden, som efter Biskoppernes Fald Kongen skal lade oppebære, skal noget anvendes til Skolevæsenets bedre Indretning^{*)}. Kirkeordinantsen bestemmer, at Landsognene, der ligge i Nærheden af Byerne, skulle have Degne fra Skolerne, og Indtægterne af Degnekaldene lægges til disses Underholdning^{**}). Degnekaldene skulde da besørges fra Skolerne med de ældste Disciple, saaledes at disse mødte Søn- og Helligdage ved deres Degnekald, men til Besørgelse af de daglige Forretninger holdt en Substitut, som Rektor skulde udnævne. Substituten skulde blandt andet lære Børnene deres Kristendom ved engang ugentlig at samle Byens Ungdom i en eller anden Gaard og tygge Luthers Katechismus samt nogle Bønner og Sange saalænge for dem, til Noget blev hængende ved. At Bønderbørn paa den Tid kunde læse var en stor Sjældenhed^{***}). Han skulde da nyde Noget af Kaldets Indtægter, og af de talrige Beskikkelsesbreve for Substituter, som findes i de to ældste Skolebøger, sees det, at de i Regelen havde Brugen af Degnebygningen med Tilliggende, desuden lidt Korn og Naturalydelser, samt »hvis Sognemændene vilde være dem til Villie for Læsning efter gammel Sædvane«. Hvad der ikke gik til Substituten, tilfaldt den Discipel, hvem Kaldet blev givet, og han maatte da selv udbringe deraf, hvad han kunde. At Disciplenes Indtægt imidlertid ikke var heelt ubeskaaren, sees af et aabent Brev af Christian IV, dat.

*) Cragii Annales Christiani III Additamenta S. 17 og 18.

***) Sammesteds S. 56.

***) Nyrup, Hist. Skildr. af Tilstanden i Danmark og Norge i ældre og nyere Tider. 3die Bd. I. S. 5.

Kjøbenhavns Slot 19de Aug. 1635*), hvori han forbyder Bønderne at kræve Penge, Øl og Beværtning af Degnene ved Aflevering af Ydelserne, samt 2 andre Skrivelser fra Lehnsmanden Cornelius Lerche (af 1673 og 75) til Ridefogden**), hvori han indskærper denne at paasee Overholdelsen af denne Befaling. Degnekaldenes Fordeling til Disciplene skete, som det synes af Regnskaberne, i Regelen hvert Aar, allerede formodentlig paa Grund af, at Indtægterne af dem vare meget forskellige i Størrelse. At det ogsaa oftere har holdt vanskeligt for dem at faae deres Indtægter af Yderne, sees leilighedsviis af Regnskabsbøgerne, navnlig paa Svenskekrigens Tid og noget efter denne***).

Udførelsen af Ordinantsens Bestemmelser maa imidlertid have mødt adskillige Vanskeligheder ikke blot her paa Falster, f. Ex. ved Bestemmelsen af Begrebet »i Nærheden af Byerne«, men ogsaa andre Steder i Landet; thi den 20de Aug. 1574 bestemte Frederik II ved et Konge-

*) Skoleb. I, S. 95.

**) Skoleb. II, S. 59.

***) Af en Fortegnelse forrest i den ældste Skolebog (c. 1630?) sees, at Indtægterne baade bestode i Korn, i Almindelighed Byg, og i andre Naturalydelser, der dels opføres som særskilte Poster, f. Ex. af Idestrup 540 Brød, Væggerløse 120 Brød, for andre Sogne Gjæs, Ost osv., eller sammenfattedes under Navnet »Mader« (plur. af Mad): Michelmisse-Mader, Hellemisse-Mader, Jule-Mader (N.-Ørslev 31 Mader, Ørslev 27 Mader). At »Maderne« have været en samlet Ydelse sees f. Ex. af, at ved N. Ørslev tilføies i Parantes: Enhver (Mad) 6 Brød, $\frac{1}{2}$ Gaas. Ogsaa 1 eller $\frac{1}{2}$ »Bøste« Flæsk synes at have hørt med til flere af disse Mader, naar der var Olden i Skoven. I Skoleb. I, S. 19, hedder det saaledes: for det Bøste Flæsk ville de (Nørre-Ørslev og Kirkeby Sogne) intet andet give end en halv Gaas, uden der er Olden.

brev, dateret Koldinghuus (anført i en Ansøgning af Rektor Horbeløv af 19de Aug. 1649*), at Ordinantsens Bud skulde udføres saaledes, at de Sogne, der laae Kjøbstæderne paa 2 Miil nær, skulde have deres Degne fra den nærmeste Skole, og efter Danske Magasin (VI Bd., S. 191) anfører Nyrup**) et kongeligt Reskript af 10de Aug. 1578 angaaende de fyenske***) Skoler, hvor ligeledes 2 Miils Afstand fra Kjøbstæderne bestemmes som Løbdegnenes (det var nemlig en Benævnelse for disse Disciple) Virkekreds, og sammesteds anføres en kongelig Forordning af 28de Jan. 1574, der ligeledes bestemmer 2 Miil for de sjællandske Skoler.

Hvor der endnu var gamle Degne, skulde disse vel forblive ved Kaldet, men afgive $\frac{1}{4}$ eller $\frac{1}{5}$ af deres Kornindtægt, og ved deres Død skulde Ordinantsens Bud komme til Udførelse. Omtrent 1630 laae til Skolen Degnekaldene i 1) Væggerløse, 2) Idestrup, 3) Nørre-Ørslev, 4) Sønder-Kirkeby og Sønder-Alslev (lagt til Skolen 1612), 5) Systofte, 6) Ønslev (lagt til Skolen 1615) og 7) Tingsted, medens Degnene i Skjelby, Sundby og Nørre-Kirkeby, Karleby og Horbelev svarede Afgift (»Pens«) til Skolen paa 6—8 Skjepper Byg. 1649 kom Stadager (eller Sundby) og Nørre-Kirkeby til Skolen ved Vakance efter et Andragende fra Rektor Horbeløv****) til Enke-Prindsesse Magdalene Sibylle, der dengang havde Falster i Livgeding, skjøndt Præsten i Stadager, Jørgen Lauritsen, ivrig protesterede derimod, og omtrent samtidig er Eskildstrup kommen til (ogsaa derom søger Horbeløv i samme An-

*) Skoleb. I, S. 119, jfr. Regesta Dipl. Nr. 3016.

**) Skildr. af Tilst. i Danmark og Norge osv. 3die Bd. I, S. 51.

***) Laaland og Falster laae dengang under Fyens Bispestol.

****) Skoleb. I, S. 121.

dragende, da Degnen der var gammel og affældig); thi 1653 er det bortgivet til en af Disciplene*). Falkerslev synes at være kommen til c. 1656, og 1685 opføres det endnu som bortgivet, men dermed forsvinder det ogsaa for en Tid af Regnskaberne, og er sandsynligviis efter 1685 ved Ordningen i Anledning af Øens Overgang til Kronen fra Livgeding henlagt til den nærmere Skole, Stubbekjøbing; thi 1741 nævnes det atter i Regnskabet sammen med Horbelev mellem de Degnepensioner, der ved Stubbekjøbing Skoles Nedlæggelse 1740 gik over til Nykjøbing Skole. Efter Sønder-Herreds Jordebog af 1668 (i Bispearkivet) laae dengang til Skolen 11 Degnekald, nemlig: 1) Væggerløse, 2) Idestrup, 3) Sønder-Kirkeby og Alslev, 4) Systofte, 5) Nørre-Ørslev, 6) Karleby og Horreby, 7) Falkerslev, 8) Tingsted, 9) Ønslev, 10) Eskildstrup, 11) Sundby, og de samme opføres i Skolens Regnskabsbøger endnu 1683. Af Degnen i Skjelby svaredes endnu »Pens«. Adskillige Omlægninger som en Følge af Om-annecteringer af Sognekaldene**) have til enkelte Tider fundet Sted, navnlig for Falkerslev, Karleby, Horreby og Nørre-Ørslev.

Efter 1683 skete en betydelig Forandring med Degnekaldenes Indtægter. Ifølge Lovens 2—15—9 skulde nemlig hvert Sogn have sin Sædedegn (3: en Degn, der havde Sæde, boede paa Stedet, modsat Skolernes Degne, Løbedegne), men denne skulde da efter Lovens 2—15—13 svare til Skolen den femte Part af sin Kornindtægt. Denne Bestemmelse synes dog ikke strax at være traadt i Kraft her paa Falster, maaskee fordi Landet endnu dengang var

*) Skoleb. I, S. 243.

**) See Rhodes Loll. og Falst. Historie ved J. Friis, 2det Bd., S. 48, 52, 71.

Enkedronning Sophie Amalies Livgeding, hvor huu som Følge deraf udøvede mange Regjeringsrettigheder; thi endnu 1685—86*) findes Skolens Sogne uddeelte. Da Falster ved hendes Død, den 20de Febr. 1685, gik tilbage til Kronen, blev der, som allerede tidligere nævnt, nedsat en Kommission for at ordne Forholdene i denne Anledning, saavelsom andet, navnlig Tiendevæsenet, der maatte undergaae en Forandring efter Lovens 2—23—4, som bestemte en egentlig Kongetiende, noget, der ikke før havde fundet Sted her paa Øerne. Odense-Recessen af 20de Aug. 1527 fastsætter, at enten skulde Almuen give hver 10de Høved og Kjærv, at dele i 3 Dele, eller svare Biskopstiende og andre Afgifter som hidtil, og der blev altsaa givet Almuen Valg mellem det Gamle og det Ny. Her paa Lolland og Falster er man ikke gaaet ind paa at yde det 10de Stykke, hvilket fremgaaer blandt andet af det Beskjærmelsesbrev, som Biskop Jens Andersen Beldenak under 9de Novbr. 1528 erhvervede hos Frederik I**), og er altsaa heller ikke bleven befriet for Biskopsgave eller Tiende, Brudevise, Kirkegang, Redsel, Nannest, Jordefærd, Smørbyrd og andre »slige Tyngde«, nemlig Almues-, Almisse-, Hellemisse-, Alminds-Korn, Michelmissemad, Hellemissemad, Jule-Mad. Den store kjøbenhavnske Reces af 30te October 1536***) giver ikke længere Valget, men bestemmer, at Almuen skal tiende hver 10de Stykke, men saa være fri for Biskopsgave osv. Dog heller ikke dette er bleven iværksat paa disse Øer, formodentlig paa Grund af, at de dengang vare Dronning Sophies, Frederik I's Enkes, Livgeding og vedblev at være

*) Skoleb. III, fol. 113.

**) Hvitfeld: Frederik I, S. 169; jfr. Regesta Dipl. Nr. 7,980.

***) Cragii Annal. Chr. III. Additam., S. 16.

det næsten lige indtil de senere blev Sophies, Frederik II's Enkes, Livgeding osv. Det er derfor vedbleven her med den gamle Skik fra Katholicismens Tid trods Reces-serne af 1527 og 1536. Dette sees af to Forordninger af 1ste Juli 1687 og 17de April 1688. I den første hedder det, at der i disse Lande (Lolland-Falster) har været en sær Skik med at tiende, men at der herefter i Over-ensstemmelse med Loven skal tiendes til Kongen, Kirkerne og Præsterne, ligesom i de andre Provindser i Danmark har været brugeligt fra Alders Tid; derfor skal den saakaldte Biskopstiende, hvorfor der hidtil er gjort Kongen Regnskab, saavel som Almueskorn, Helmissesmad og andre deslige smaa Udgifter ophæves, hvorimod Kongen vil indtil videre tillægge Præsterne som Vederlag for, hvad dem fragaaer, Noget af Kongetienden indtil Kaldene ved Vakance kunne forbedres. Den anden Forordning af 17de April 1688 bestemmer nærmere, hvorledes Kongen har ladet sin og Kirkernes Anpart af Tienden fastsætte til en vis aarlig Afgift af Rug, Byg og Havre. Deraf skal Præsten, indtil Omannectering kan skee, have det ovenfor nævnte Vederlag af sit Sogns Kongetiende, og ligeledes skal Hospitalet i Nykjøbing samt Skolerne paa begge Øer for deres Afgang nyde Vederlag i Kongens Anpart i Tienden af de nærmest liggende Sogne. Ogsaa Sæde-degnes Indtægter omreguleredes, og Bestemmelsen om, at de af deres Kornindtægter skulde svare Femtedelen til Skolerne, blev gjentagen.

1688—1720. Følgen af Kommissionens Under-søgelser var blandt andet den, at Skolen i et Par Aar mistede Indtægterne af Degnekaldene. Vel anføres Kaldene i Regnskabet 1686—87 som »udbyttede«, men dette kan kun her sige »bestemt til«; thi 1687—88 anføres ud-

trykkelig, at der »af Degnekornet Intet er indkommet iaar, efterdi den kgl. Kommission, som det ophævede, endnu ej er kommen til Ende«. Først 1688—89 opføres Beløbet af Degnepensionerne til Indtægt. Ved Rentekammerets Reglement for Amtstuen i Nykjøbing 1688 bestemtes i Henhold til Kommissionens Indstilling*), at for det, der af Almueskorn og Degnekaldenes Indkomster nu afgik, tillagdes Skolen et Deputat**) af Kongetienden paa 47 Tdr. Rug, 69 Tdr. 7 Skpr. 2 Fdkr. Byg og 22 Tdr. 4 Skpr. Havre, der skulde ydes saaledes:

Af Idestrup Konget.	Rug 17 Td.,	Byg 20 Td.,	Havre 7 Td.	» Skp.,
» Væggerløse	— — 16 — —	20 — —	6 — »	—
» Skjelby	— — 8 — —	12 — —	4 — »	—
» Gjeddesby	— — 6 — —	17 — —	5 — 4 —	—

af Kongens Kornhuusloft Byg 7 Skp. 2 Fdk.

Til dette »Degnekorn« eller »Tiendekorn« kom endnu Femtedelen af Skolens Degnekalds Kornindtægt, af 12 Degnekald, nemlig: 1) Idestrup, 2) Skjelby og Gjeddesby, 3) Kippinge og Brarup, 4) Vaalse***), 5) Væggerløse, 6) Sundby (Stadager) og N.-Kirkeby, 7) Tingsted, 8) Karleby og N.-Ørslev, 9) Ønslev, 10) Eskildstrup, 11) Systofte, 12) Sdr.-Kirkeby og Alslev (atter her sees, som ovenfor nævnt, at der af og til har fundet Omannecteringer Sted af Kaldene). Degnepensionerne af disse 12 Degnekald beløb sig til 41 Tdr. 4 Skpr. 3½ Fdkr. halv Rug, halv Byg og de an-

*) S. Skoleb. III, S. 3.

**) Af dette Deputatkorn fik Rektor som Genant (Skoleb. III, S. 9) 7 Tdr. Rug og 7 Tdr. Byg for »afgangen Almueskorn« (S. 5).

***) Naar Kippinge og Brarup samt Vaalse ere komne til Skolen, kan ikke sees af Bøgerne, da de to første Blade af Skoleb. III, hvor der sandsynligviis har været Oplysning derom, ere borte. Det maa imidlertid være skeet mellem 1685 og 88.

vistes som Stipendier til bestemte Disciple til «deres eget Indkraf», og i længere Tid have de oppebaaret dem in natura, indtil de efter Forordn. af 23de Juli 1756 gjordes i Penge, og saaledes uddeelttes*). Deputatet af Kongetienderne anvendtes paa samme Maade som de tidligere Indtægter, i hvis Sted de traadte. nemlig til en Deel af en Hørers Løn**) og til Stipendier for Disciplene.

Slotsstipendiet indtil 1720.

Allerede tidlig findes Spor til, at der til Opmuntring for Ungdommen til at søge den Tids lærde Skoler og siden Embedsvejen — den geistlige — har været henlagt Beneficier til enkelte Skoler. Ribe Skole nævnes saaledes som en af dem, der tidlig har været doteret. Nyrup (i det flere Gange nævnte Værk) anfører***) efter Terpagers Ripæ Cimbricæ (S. 469), at en Biskop Christian i det 13de Aarhundrede skænkede Skolen et Steenhuus »Puggaard» og saamange Tiender, at 20 Disciple havde fri Underholdning deraf. Efter Reformationen, da, som nævnt, en Deel af den tidligere Bispetiende, der nu blev Kongetiende, saavel som andre af Kirkens Indtægter efter Bestemmelsen skulde anvendes til Skolevæsenets bedre Indretning, træffe vi derfor navnlig under Christian III og Frederik II en Mængde Beneficier af denne Slags. 1554 fik saaledes Prioren for St. Knuds Kloster i Odense Paalæg om, at Kongen med Rigets Raad havde ordineret, at han i Klosteret skulde underholde 10 geistlige Personer, nemlig 2 Præster, Skolemesteren, 1 Hører og 6 Degne (Disciple)****),

*) Skoleb. III, S. 501.

**) Skoleb. III, S. 5.

***) S. 59.

****) Odense Skoleprogram 1854, S. 23. Nyrup, S. 45.

og ved kgl. Skrivelse af 5te Marts 1572, dateret Kolding, paalægges det Odense Hospital at give Skolemesteren med 4 Hørere og 30 Degne af Skolen fri Underholdning med to gode Maaltider Mad om Dagen, og Skolemester og Hørere en besynderlig god Ret*). 1555 fik 12 Disciple af Vordingborg Skole fri Kost paa Slottet**). 1558 fik i Aalborg Skole Skolemesteren og 3 Locater (Hørere) fri Kost i Hospitalet***). 1574 fik Viborg Skole 20 Læster Korn til 30 Disciples Underhold****). 1585 fik 20 Disciple i Slagelse, 2 Hørere og Skolemesteren fri Kost ved Slagelse Hospital*****). Aarhus Skole fik ved Em Klosters Nedlæggelse af Frederik II Kronens Part af Klosterets Tiende*****), og Nyborg Skole omtrent paa samme Tid 3 Læster Korn af Kongetiender til to Maaltider Mad om Dagen til Skolemesteren og to Hørere*****). I Maribo Skole have Disciple ogsaa engang havt fri Kost ved Klosteret, som det sees af et kgl. Reskript af 4de Marts 1740, hvorved Skolernes Reduction i Lolland og Falster ordnes. Det hedder deri, at til Nakskov Skole skal henlægges fra den reducerede Skole i Maribo »for Disciple de fra Maribo Klosters Gods af kongelig Naade Skolens Disciple istedetfor Kosten tillagte 106 Rd. 4 Mk.«, og et Reskript af 19de Juli 1578 paabyder Superintendent, Provster, Borgermestere og Raadmænd i Fyens Stift at sørge for, at Skolemestere og Hørere foruden

*) Nyrup, S. 46.

***) S. E. Suhrs Smaaskrifter, II Deel, S. 41 og 47.

***) Nyrup, S. 64.

****) Nyrup, S. 59.

*****) Nyrup, S. 36.

*****) Nyrup, S. 58.

*****) Nyrup, S. 50.

deres Løn fik fri Kost hos Borgerne, og at »deres Løn skulde forbedres af de Degnedomme, som til Skolerne ligge efter Ordinantsen« *).

Ogsaa vor Skole har tidlig faaet lignende Hjælp ved Disciples Bespiisning paa Slottet. I den ældste Skolebog findes saaledes **) en Befaling fra Enkedronning Sophie til hendes Embedsmand paa Nykjøbing Slot, dateret Kjøbenhavns Slot den 20de Juni 1589, hvori det paalægges ham, at lade 20 Personer bekomme et Maaltid Mad 4 Gange ugentlig, »saaledes som det har været sædvanligt fra Arilds Tid«, hvilket Niels Friis havde vægret sig ved, da det ikke godtgjordes ham i hans Regnskab. Dette bestemtes derfor ogsaa skulde skee. Ved Aabent Brev, dateret Nykjøbing Slot den 18de October 1615***), forordner samme Dronning, at 8 Skolebørn skulde udnævnes til at besørge Sungen ved Gudstjenesten paa Slottet, saa ofte hun lod prædike i Slotskirken. De skulde beholde Pladsen i 3 Aar, derefter examineres af Provsten og Skolemesteren i Hofprædikantens Nærværelse; befandtes da Nogen ikke skikket til Studering eller til denne Slotstjeneste, skulde han afskediges og en Anden antages i hans Sted. Til Gjengæld lover Dronningen, at hun, »indtil hun blev anderledes tilsinds«, hver Pintse af sit Renteri vilde lade udbetale 150 Rd. til Provsten, der da skulde uddele dem til de 8 Skolebørn, ligelig til hver, med $18\frac{3}{4}$ Rd. Pengene skulde leveres til Børnenes Forældre eller Værger, og først anvendes til en anstændig Klædning, og Provsten skulde have Tilsyn med, at de brugtes efter Bestemmelsen.

At dette Slotsstipendium ikke er andet end en Er-

*) Nyrup, S. 51.

**) Upagineret Blad foran S. 21.

***) Skolens Fundatsbog, S. 1; ogsaa hos Hofman, Tom. VI.

statning, og tilmed mindre, for den tidligere Spiisning paa Slottet (af 20 Personer) siges vel ikke i Dronningens Aabne Brev derom, men bekræftes ved en Note under den ovennævnte Befaling af 20de Juni 1589, tilføiet af en af de senere Rektorer *): »Maden til Børnene, i hvis Sted nu Penge gives, er en Almisse fra Arilds Tid ligesom af andre Slotte osv.«, og i et senere Andragende fra Rektor Høyelse til Christian V **) af 1686, om Vedblivelsen af Slotsstipendiet, kalder han dette: »de 150 Rd., en aarlig Recompense til Disciplene for Sangopvartningen ved Nykjøbing Slotskirke, hvorimod den ugentlige ordinaire Slotskost, som ellers naadigst blev given til et Antal Disciple, derefter ophævedes«. Denne Høyelses Opfattelse af Slotsstipendiets Natur, som en Erstatning for Slotskosten, er udentvivel nøiagtig, og i Regnskabsbøgerne findes lige fra c. 1630, da de begynde, intet Spor til, at Disciplene have nydt Slotskost eller have faaet nogen anden Erstatning derfor. Det synes altsaa at repræsentere den almindelige Bespiisning af Disciple ved de forskjellige Skoler, som ovenfor nævnt, — her med den Forskjel, at Disciplene skulde yde et Slags Vederlag for disse Kostpenge ved Sangopvartning paa Slottet.

I Begyndelsen synes Dronningens Gave at være ordentlig svaret. I Skoleb. I, S. 19, hedder det under »Skolebørnenes Hjælp i Nykjøbing«: »Stipendium annuum serenissimæ reginæ til 8 Personer, som derfor ere forpligtede til at synge paa Slottet. Enhver bekommer 19 Daler Courant 3 Mark Courant.« Ligeledes efter hendes Død, da den udnævnte Thronfølger Prinds Christian havde Ny-

*) Skoleb. I, upagineret Blad foran S. 21.

**) Skoleb. II, de upaginerede Blade bag i Bogen.

kjøbing Slot, og senere hans Enke Magdalene Sibylle besad det som Livgeding. Det nævnes saaledes 1633, 34, 35*). Ogsaa efterat Landet og Slottet atter en Tid var kommen til Kronen vedblev det at udbetales, f. Ex. 1636**), 1637—41***), 1643, 48, 49, 51, 52, 53, uden nogen Bemærkning om, at det er udebleven. Om det imidlertid stedse er uddeelt med dets fulde Beløb kan ikke sees, og en Tidlang har man idetmindste forladt den oprindelige Bestemmelse om Portionernes Antal og udstykket dem i flere. 1636****) opføres saaledes 6 Disciple med hele Portioner og 4 med halve («heel Slot«, «halv Slot») og saaledes stiger Portionernes Antal, og navnlig fra 1668, hvor der er 31, den høieste paa 3 Sldr., og indtil 1680, da man atter begynder at vende tilbage til det Oprindelige, er Stipendiedelenes Antal som oftest betydeligt. Af Skoleb. II sees, at 1655*****) er der kun uddeelt 163 Sldr. 8 Sk., 5: 108 Rd. 4 Mk. 8 Sk., dog har der dette Aar været en Restbeholdning, da der tilføies, at af det «Resterende» i dette Aar forundtes »supremo scholæ 2 Sldr. til Hjælp til at lade curere sine Been, som vare ganske elendige«. Om Uddelingen 1656*****) hedder det: »Anno 1656 den 25de Jan. bleve Pengene udbyttede, som af Slottet tilkommer Skolebørn for Aaret 1654 Philippi Jacobi Dag indtil Aarsdagen derefter 1655, og annammede Stipendiarii:

Fulde:

Anders Hansen	22 Sldr. 2 Mk.,
Jens Andersen	22 — 2 —

*) Skoleb. I, S. 21.

***) S. 21.

****) S. 22.

*****) Fol. 115.

******) Fol. 11.

******) Skoleb. III, fol. 14.

Valentin Carstensen 22 Sldr. 2 Mk.,
 Jacob Jørgensen 22 — 2 —, hvilke han selv har
 annammet af Niels Sørensen, Slotsskriver.

Halve:

Knud Christensen Slotspenge 11 Sldr. 1 Mk.,
 Hans Martinesens Deel blev hans Moder overleveret, som
 beløb sig til 5 Dlr. Sl. 2 Mk. 8 Sk.,
 Maren Cornelesis haver bekommet paa sin Søns Cornelii
 Andreae Vegne 11 Mk. 4 Sk.,
 Peder Michelsen blev bevilget 7 Mk. Sl.,
 Jens og Claus Frandtzen bleve forundte 3 Dlr. sl. 2 Mk.«
 Der tilføies i en Randnote: »Resterer hos mig af disse
 Stipendiis overblevne 9 Dlr. sl. 2 Mk. 4 Sk.« Det mod-
 tagne Beløb har altsaa for dette Aar været 147 Sldr., o: 98 Rd.
 Og nedenunder tilføies: »De 8 Slotsstipendier, som Bør-
 nene nuomstunder bekommer, beløber sig summam 180
 thal. simpl. Den høilovelig Dronning Sophia gav dertil i
 Førstningen 18 $\frac{3}{4}$ Rixdaler.« Foruden Afvigelsen med Hen-
 syn til Portionernes Antal er der altsaa ogsaa indtraadt en
 Formindskelse af Stipendiet med 30 Rd., uvist naar, da
 den ældste Skolebog ikke opfører hverken det modtagne
 Stipendiums Summer eller de uddeelte Portioners Størrelse,
 og heller ikke den fulde modtagne Sum er altid bleven
 uddeelt, da der oftere nævnes Restbeholdning efter Ud-
 delingen. At denne har givet forskjellig Anledning til Klage
 fra Disciplenes og deres Værgers Side, synes at fremgaae
 blandt andet af en Note af Rektor Broch ved Uddelingen
 1655, hvor det hedder*): »Disse Slotsstipendier ere rig-
 tig uddeelte, saa jeg haaber, Ingen sig derover kan be-
 klage, hvilket enhver Discipels udgivne Qvittering noksom

*) Skoleb. II, fol. 11.

skal udvise.« Virkningen af Krigen med Sverrig sporedes ogsaa ved Slotsstipendiet. I Regnskabet for 1658*) hedder det under 23de October: »Forrige Aars Stipendium kunde man ikke samme Dag udbytte, eftersom Slotskriveren undskyldte sig, at han ei kunde give Skolen sine, fordi alle Penge skulde til Majestætens Tjeneste skikkes til Kjøbenhavn. Disciplene bleve dertil ikkun skrevne, om de i Længden kunne erlanges.« 1660 den 28de Septbr.***) ere atter nogle af Disciplene skrevne til Slotspenge, »om de kunne erlanges«, men denne Gang kun 5, 3 med hele Portioner, 2 med $\frac{3}{4}$. 1664 ere 8 Disciple indskrevne til Stipendiet, ligeledes 1665, 66, 67. Ved Regnskabet 1667***) bemærkes: »Dette Aar er det lykkelige Aar, paa hvilket de hidindtil udeblevne Slotsstipendier kom til Skolen igjen«, og af Regnskabet 1668****) sees, at Skolen endogsaa har havt det Held at faae en Deel af de tidligere Restancer. Rektor Steenstrup siger nemlig ved Opgjørelsen for dette Aar:

	Rd. Mk. Sk.		Rd. Mk. Sk.
Bekommet	66 1 12	for 1664, resterer Penge	58 4 4,
	100 4	» — 1665,	— 24 2 »
	72 4 2	— 1666,	— 52 1 14,
	72 4 2	— 1667,	— 52 1 14,
	36 2	» — 1668,	— 88 4 »
	348 4	» bekommet,	276 2 »
	276 2	» rester,	
	625	» »	

Af denne Opgjørelse sees, at Stipendiet nu ikke engang

*) Skoleb. II, fol. 20.

**) Skoleb. II, fol. 24.

***) Skoleb. II, fol. 36.

****) Ibid. fol. 48.

længere regnedes til de gamle 150 Rd., men til 125 Rd., og om Grunden dertil findes ingen Oplysninger. At Sammenhængen tidlig har været uklar for Rektorerne selv, sees af den anførte Ansøgning af 1686 om dette Stipendium*). Rektor Høyelse siger deri, at det i Førstningen var 150 Rigsdaler, men siden i nogle Aar var formindsket (»af hvad Aarsage vides ikke«) til 125 Rigsdaler. Maaskee maa Forklaringen deraf søges i, at Rektor og Lærere, vistnok og allerede tidlig, mod Bestemmelsen, have faaet Andeel i Slotsstipendiet. Der anføres nemlig forrest i den ældste Skolebog (S. 7) nederst under Fortegnelsen over Skolemesterens Løn (rigtignok med en senere Haandskrift, skjøndt næppe efter 1655, da Bogen ender), at han i Forening med Hørerne »som den forordnede Løn af Slottet« havde 20 Rigsd. Courant, og ved Begyndelsen af Skoleb. II (fol. 4) er ved en lignende Fortegnelse samme Sum opført. Høyelse taler vel i sin Ansøgning af 1686 om disse 20 Rd. Courant som Noget, »vi og vore Formænd af Arilds Tid haver nydt af Amtstuen aarlig til 1ste Mai**), og i en Note af Rektor Bruun***) siges, at disse 20 Rd. oprindelig »skal være en Nyaarsgave eller Juleforæring af Slottet i Steden for Discantspenge«. Maaskee har man da i trange Tider befriet sig for en saadan Juleforæring ved at anvise en Deel af Disciplenes Slotsstipendium dertil, saa meget mere, som Dronning Sophies Gave allerede ved Udtrykket »indtil hun blev anderledes tilsinds« næppe har havt en saa forbindende Kraft for Eftertiden, som et formeligt Legat med dets strængere forpligtende Form. (1636****) kaldes

*) Skoleb. II, upagineret Blad bag i Bogen.

***) Betalingsterminen falder ogsaa sammen med den oprindelige Termin for de 150 Rd.s Udbetaling (ved Pintse).

****) Skoleb. II, fol. 4, nederst til Venstre.

*****) Skoleb. I, S. 115.

saaledes Slotsstipendiet »hans printzelig Naadis [o: Prinds Christians] Stipendium«.)

I Rentekammerets Erklæring*) af 5te Febr. 1687 paa Høyelses Ansøgning anføres, at Dronning Sophie Amalie ved Reglement af 1ste Decbr. 1682 havde bestemt, at Rektor og Hørerne skulde »aarlig betales ved Amtet Deputata 16 Rd. 64 Sk. og Disciplenes Stipendium 125 Rigsdaler«.

Disse 16 Rd. 64 Sk., om hvilke Rentekammeret erklærer, at der ej vides videre derom end af Supplicantens Beretning, ere næppe andre end de 20 Rd. Courant, der, som det noteres ved begge Steder, hvor de anføres, regnedes à 80 Sk. Daleren = 25 Slettedalere = 16 Rd. 64 Sk., og som ved Enkedronningens Reglement have faaet ny Stadfæstelse. Da dette Deputat, som andre af Lærernes Indtægter, hævedes personligt af dem og ikke indførtes i Skolens Regnskaber, kunde det let faae Udseendet af en særegen Indtægt, om det ogsaa var en Deel af Slotsstipendiet**). Med de øvrige 8 Rd. 2 Mk. af Stipendiet, som endnu er tilbage at forklare, kan det muligviis være gaaet paa lignende Maade, at der er bleven disponeret over dem udenfor Bestemmelsen, og at de ikke senere ere komne tilbage. Fremmed Indflydelse udenfor Skolen har nemlig ogsaa gjort sig gjældende ved Stipendiets Uddeling. 1672***) sees der, at der af Provsten forlods er bleven fradraget en fuld Stipendieportion »til Beriderens Søn Joh. v. Fangen«, 15 Rd. 3 Mk. 12 Sk., der var ham tillagt af Hds. Majestæt, hvilket ligeledes bemærkes de to følgende Aar, skjøndt han næppe dengang endnu har været i Skolen. (1676 nævnes han derimod som Discipel.)

*) Skoleb. II, bagerst i Bogen.

**) Senere regnedes dette Deputat sammen med Slotsstipendiet.

***) Skoleb. I, fol. 48.

Stipendiet er oftere leveret i flere Terminer istedetfor een, og undertiden deels i Varer, deels i Penge.

1670*) er det leveret saaledes:

63 Tdr. Byg à 1 Rd. . . .	63 Rd.,
1 Td. Smør, sat for Penge	16 —
Lam og Slagtefæ	18 —
udi rede Penge	28 —

125 Rd.

»NB. istedetfor Slagtefæ blev givet 4 Tdr. Torsk og skreven for $6\frac{1}{2}$ Rigsd. og derhos 1 Sldr. Penge.« Smørret blev solgt til en Rostokker for 12 Rd., da der fattedes meget i Tønden. 1674 fik Skolen kun 60 Rd. Efter 1685 ved Enkedronning Sophie Amalies Død, medens Ordningen med Øens Overgang til Kronen stod paa, blev Stipendiet i et Par Aar slet ikke udbetalt, da Amtsforvalteren vægrede sig derved uden efter ny Ordre. 1686 udbetalte han vel 100 Rd. (s. dette Aars Regnskab), men 1687 vilde han Intet udbetale. Den virksomme Rektor Høyelse var imidlertid ikke ledig, men vedblev at indgive Ansøgning om Stadfæstelse af Stipendiet, indtil hans Udholdenhed kronedes med Held, og der den 12te Marts 1687 kom en kongelig Resolution derom: »Vi ville til Skolens bedre Opkomst og Sangens Vedligeholdelse fremdeles disse Deputata paa Et Hundrede fyrretyve og een Rigsdaler 64 Sk. allernaadigst lade af vor Amtstue erlægge, at regne fra den Tid, da Vedkommendes Betaling ophørte og indtil vi anderledes tilsigendes vorder.« Rentekammeret udfærdigede nu under 27de Aug. 1687 Ordre til Amtsskriveren om at udbetale Pengene af Jordebogen**).

Dermed var nu for Fremtiden Stipendiet atter stad-

*) Skoleb. II, fol. 43.

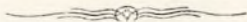
***) Afskrifter deraf bag i Skoleb. II.

fæstet, — og det blev nu 141 $\frac{2}{3}$ Rd., hvoraf Disciplene skulde nyde 125 Rd. og Lærerne 16 $\frac{2}{3}$ Rd., hvilken Afgjørelse ialtfald ikke modsiger Traditionen om, at Lærernes 16 $\frac{2}{3}$ Rd. var en Deel af Slotsstipendiet.

1687—1720. Ligesom vi saae, at der f. Ex. 1670 var bleven leveret Varer eller Naturalydelse for en Deel af Pengene, saaledes begyndte snart det samme igjen, og 1691 leverede Amtstuen Stipendiet med 141 $\frac{2}{3}$ Td. Byg, der sandsynligviis ere leverede Skolen in natura fra de kongelige Magasiner eller anviste til at oppebæres andre Steder, snart hist, snart her, hvor da Skolen selv maatte sørge for at afhænde det*). Følgen af denne Betalingsmaade, der var ugunstig for Skolen, medens Kornpriserne vare lave (1690 beløb de 141 $\frac{2}{3}$ Td. sig kun til 106 Rd. 1 Mk. 8 Sk.; 1691 til 123 Rd. 5 Mk. 12 Sk.), blev senere af og til meget heldig for den. (1697 — c. 212 Rd.; 1699 — 236 Rd.; 1710 — 212 Rd.; 1711 — 153 Rd.; 1718 — 189 Rd.; 1719 — 271 Rd.; 1720 — 212 Rd.; 1732 derimod kun 94 Rd. 2 Mk. 11 Sk.) Grunden til denne Betalingsmaade anføres ikke, og Rektor Høyelse siger i en Erklæring af 2den Mai 1694, der var afkrævet ham af Amtstuen, i Anledning af en Revisionsbemærkning ved dettes Regnskab, at »paa nogle Aars Tid er Skolen istedetfor Penge, 141 $\frac{2}{3}$ Rd., leveret Byg 141 $\frac{2}{3}$ Td.**), imidlertid blev det derved, og fra denne Tid maa Slotsstipendiet betragtes som hørende til Skolens Jordbøgsindtægter.

*) Jfr. Skoleb. III, S. 465 ff, Note til Regnskabet for 1753—54.

**) Skoleb. II, sidste Blad.

Skoleefterretninger
for 1865—66

af

C. Paludan-Müller,
Rector.

I. Lærerne og Skolen i Almindelighed.

Fra indeværende Skoleaars Begyndelse er Organist Vaage Weyse Matthisson-Hansen antaget som Lærer i Sang; og fra 1ste Marts 1866 Vagtmester Johan Jacob Wilhelm Jepsen ligeledes som Lærer i Gymnastik og Svømning. Iøvrigt er ingen Forandring foregaaet med Skolens Lærere.

Ifølge den af Kirke- og Underviisningsministeriet under 16de August 1865 billigede Plan har Fag- og Timefordelingen i 1865—66 været følgende:

Rector har Dansk i V, VI og VII Klasse, Historie i IV,

V, VI og VII, Geografi i VI Klasse; ialt 18 Timer.

Overlærer Nielsen Latin i V, Græsk i VII og IV, Hebraisk i VII Klasse; ialt 23 Timer.

Overlærer Krarup Latin i VII og IV, Græsk i V Klasse; ialt 25 Timer.

Overlærer Lütken Mathematik i VII A. og VI, Naturlære i VII, Naturhistorie i II og I, Tegning i III, II og I samt med Ustuderende af V og IV Klasse; ialt 25 Timer.

Adjunct Wesenberg Mathematik i VII B., V, IV og III samt særskilt med Ustuderende af disse tre sidstnævnte Klasser, Regning i II og I Klasse; ialt 31 Timer.

Adjunct Wittrup Tydsk i II til VI Klasse og særskilt med Ustuderende af V, IV og III Klasse, Skrivning i

- I—IV Klasse, Historie og Skrivning med Ustuderende af V Klasse; ialt 30 Timer.
- Adjunct Neergaard Latin og Græsk i VI, Latin i III Klasse; ialt 24 Timer.
- Adjunct Claussen Religion i hele Skolen, Historie i III, II og I Klasse; ialt 28 Timer.
- Adjunct Købke Dansk i IV, III, II og I Klasse samt særskilt med Ustuderende af V Klasse, Tydsk i I, Geografi i V og særskilt med Ustuderende af V Klasse; ialt 26 Timer.
- Adjunct Sveinsson Fransk fra II til VII, Engelsk i VII B., Geografi i IV, III, II, I Klasse og særskilt med Ustuderende af IV Klasse; ialt 27 Timer.
- Timelærer Adjunct Boje Naturhistorie fra III til VI Klasse og særskilt med Ustuderende af V og IV Klasse; ialt 10 Timer.
- Organist Matthisson-Hansen Sang 5 Timer om Ugen og Ledelsen af den ugentlige Lovsang.
- Vagtmester Jepsen 6 Timer Gymnastik eller Svømning.
- Den følgende Oversigt viser Timernes Fordeling til Fag og Klasser. De 409 Discipeltimer ere besørgede med 279 Lærertimer derved, at i 96 Timer have Studerende og Ustuderende af samme Klasse havt fælleds Underviisning, og at 34 Timer bortfaldt for Lærerne ved Forbindelse af forskellige Klasser og Afdelinger. De smaa Tal betegne det første, de med * mærkede det sidste Slags Fællestimer.

	I.		III.		IV.		V.		VI.		VII.		Fagtimer efter Fradrag af Fælleds- og combinerede Timer.
	St.	Ust.	St.	Ust.	St.	Ust.	St.	Ust.	A.	B.			
ansk....	6	5	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2	24
atin....	"	"	9	"	9	"	9	"	10	9	7	2	48
ræsk ..	"	"	"	"	5	"	5	"	5	5	5		20
ydsksk ...	5	4	2	2+2*	2	2+3*	3	3+2	2	"	"	"	23 ¹⁾
ransk...	"	5	2	2	3	3	2	2	3	1	1	1	16
ngelsk.	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	2		2
eligion	3	3	3	3	2	2	3	"	2	3	1		20
istorie.	3	3	3	3	2	2	2	2+2	2	3	2	1	21
eoграфи	2	2	2	2	2	2+1	2	2+1	2	"	"	"	14
rithm. .	"	"	4	4+3*	2	2+3*	2	2+4*	2	2	2	2	20 ²⁾
eomet.	"	"	"	"	2	2	2	2+2	2	3	3		14
egning	4*	4*	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	6 ³⁾
aturh. .	3	2	2	2	2	2+1	2	2+1	2	"	"	"	15
aturl. .	"	"	"	"	"	"	"	"	"	4	3		4
krivn. .	4*	3*	2	2+1*	1	1+2*	"	2*	"	"	"	"	10 ⁴⁾
egning	3*	2*	2	2	"	2*	"	2*	"	"	"	"	7 ⁵⁾
ang....	2*	2*	2*	2	2*	2	2*	2	2*	2*	2	2	5 ⁶⁾
ymnst.	2*	2*	2	2	2*	2	2*	2	2*	2*	2	2	6 ⁷⁾
ebraisk	"	"	"	"	"	"	"	"	2	2			4=279
Jgentl. imer ...	37	37	38	29+6	38	24+12	38	19+18	38	38	24+13	96+313*	

¹⁾ Ustuderende af III + Ustuder. af IV i 2 Timer.

²⁾ Ustud. af V + Ustud. af IV i 1 Time. Ustud. af V + Ustud. af III i 2 Timer.
Ustud. af IV + Ustud. af III i 1 Time.

³⁾ II + I i 2 Timer.

⁴⁾ II + I i 1 Time. II + I + Ustud. af III i 1 Time. Ustud. af V + Ustud.
af IV + Ustud. af III i 1 Time.

⁵⁾ II + I + Ustud. af IV i 1 Time. II + I i 1 Time. Ustud. af IV + I i
i 1 Time.

⁶⁾ Disciplene delte i 4 Hold efter Stemmerne, hvert med 1 Time; 1 Time
Sammensang.

⁷⁾ Disciplene delte i 3 Hold, hvert med 1 Time.

Af Regeringsforanstaltninger have følgende Betydning for Skolens Disciple eller deres Forældre, og for dem, der agte at indsætte Sønner eller Myndliger i den.

1. Bekjendtgjørelsen af 9de Marts 1865 om en kgl. Resolution af 1ste Marts angaaende Skolepengenes Forhøielse og Forandring i Reglerne for Beneficieuddelingen (aftrykt i Indbydelsesskr. for 1864—65 S. 18) er bleven nærmere bestemt ved et Cirkulære fra Kirke- og Underviisningsministeriet af 29de Juni 1865, der alt-
saa er kommet Skolen tilhænde i forrige Skoleaar, men for seent til at kunne optages i sidste Program:

Circulaire.

Ministeriet

for

Kirke- og Underviisningsvæsenet.

Kjøbenhavn, den 29de Juni 1865.

Til lagttagelse ved Gjennemførelsen af den allerhøieste Resolution af 1ste Marts d. A., bekjendtgjort under 9de s. M., om Forhøielse af Skolepengene ved de offentlige lærde Skoler i Kongeriget Danmark og Forandring i Reglerne for Beneficieuddelingen ved samme Skoler, undlader Ministeriet ikke herved tjenstlig at meddele Følgende:

1. Ved Beregningen af Fripladsernes Antal blive de extraordinaire Gratistpladser, — der dels efter de vedtagne Regler tilstaaes Sønner af Skolens faste Lærere, dels ifølge Kgl. Resolution af 18de October 1848 og Lov af 14de April 1852 § 9 tillægges henholdsvis Disciple fra Grønland og Færøerne og Disciple, der fra Rønne høiere Realskole overgaae til de lærde Skoler, — som hidtil at fradrage Skolens

samlede Discipelantal, førend Sjettedelen kan bortgives i Fripladser. Ved Udregningen af Fripladsernes Antal vil da et Overskud af 3 Disciple eller der over give 1 Friplads:

t. Ex.: Skolen har 102 Disciple
herfra drages : extraordinaire Gratister 3 —

99 Disciple

divideret med 6, giver 17 Fripladser.

2. Det følger af det nu ved Bekjendtgjørelsen fastsatte Maximum for Fripladsernes Antal, at der ikke, førend de nuværende Gratisters Antal er sunken ned under en Sjettedeel af hele Discipeltallet i Skolen, kan gives Friplads til nogen Discipel, som ikke før har havt en saadan.
3. Da den tidligere Regel, hvorefter Pengestipendier ikke kunde tillægges andre Disciple end dem, som havde fri Underviisning, nu er hævet, anseer Ministeriet det for en Selvfølge, at Pengestipendierne, navnlig i Overgangstiden, blive, for at sprede de Beneficier, som Skolerne kunne tildele, over et større Antal Disciple, at bortgive uden Forbindelse med fri Underviisning, hvoraf atter vil følge, at de lavere Pengestipendier i Reglen ville opnaaes først, og fri Underviisning, som i Værdi lig med og ved Metropolitanskolen mere værd end det høieste Stipendium, først senere. Fremdeles ville Pengestipendierne, naar de saaledes benyttes til at erstatte Beneficiet af fri Underviisning, i Reglen være fuldt at udbetale som Bidrag til Udredelsen af Skolepenge, og Oplæg af dem vil kun undtagelsesviis finde Sted i de enkelte Tilfælde, hvor en Discipel maatte vise sig saa særdeles værdig og trængende,

at baade Beneficiet af fri Underviisning og Stipendium blive ham tillagte. Ogsaa vil der, da Lyse- og Brændepenge (jfr. Nr. 6) fremtidig ikke udredes af Gratister, og en Friplads saaledes er fulde 50 Rd., blive Anledning til, navnlig i Overgangstiden, at gjøre en hyppigere Brug af Delingen af en Friplads i 2 halve Fripladser.

4. Skolepengene, som nu indbefatte Lyse- og Brændepenge, opkræves fremtidig ligelig for hvert Qvartal med en Fjerdedeel af de for 1ste, 2den og 3die Broder fastsatte Beløb.
5. De Disciple, som ere i Skolen i Juli Qvartal d. A., betale Skolepenge med disses hidtilværende Beløb forud for Juli Qvartal, og Forhøielsen af Skolepengene indtræder for dem først fra October Qvartal. De Disciple derimod, som optages i Skolen ved Skoleaarets Begyndelse, 23de August d. A., erlægge den forhøiede Betaling fra 1ste September, men betale selvfølgelig ingen Lyse- og Brændepenge, der, som berørt, ere indbefattede under den nu fastsatte Skolebetaling.
6. Da Lyse- og Brændepenge fremtidig ophøre som en særlig Ydelse til Skolen, ville disse heller ikke være at opkræve for de Disciple, som have eller erholde Beneficium af fri Underviisning.

B r æ s t r u p.

Schwartzkopf.

2. Ved en kgl. Resolution af 25de November 1864, bekendtgjort fra Kirke- og Underviisningsministeriet under 30te s. M. (trykt i Skolens Indbydelsesskrift for 1864—65 S. 7), er Alderen for at optages i de lærde Skolers første

eller nederste Klasse bestemt herefter til det fyldte 9de Aar (tidligere: det 10de Aar). Dette er nærmere forklaret og bestemt ved følgende Cirkulære fra samme Ministerium:

Circulaire.

Ministeriet

for

Kirke- og Underviisningsvæsenet.

Efterat der som Betingelse for Optagelse i de offentlige lærde Skoler ved Bekjendtgjørelsen af 30te Nov. 1864 § 1 er bestemt en Alder af det fyldte 9de Aar, saaledes dog, at Ministeriet er bemyndiget til, hvor Omstændighederne tale derfor, derfra at bevilge Undtagelse, forsaavidt den Paagjældende ikke mangler over et Aar i Lavalderen*), vil der med Hensyn til disse Dispensationer for Fremtiden være at iagttage Følgende:

1. Alderen bliver at regne fra den 23de August.
2. Den Rectorerne ved Bekjendtgjørelsen af 13de Mai 1850 § 3 Nr. 1 indrømmede Tilladelse til at optage Disciple, der mangle nogle faa Maaneder i Lavalderen, bortfalder.
3. Enhver Discipel, som ikke inden den 23de Aug. har fyldt det 9de Aar, vil behøve Ministeriets Tilladelse for at kunne optages i Skolen. Denne Tilladelse vil i Reglen kun blive given for Disciple, der mangle tre Maaneder eller derunder i den fastsatte Alder, og naar Rector bestemt erklærer, at den Paagjældende med Hensyn til Kundskab og Færdighed fuldkommen

*) Ved Lavalder forstaaes her den laveste Alder, hvormed Nogen kan optages i Skolen.

har tilfredsstillet ved Skolens Optagelsesprøve og i sin aandelige og legemlige Udvikling synes at være tilstrækkelig fremskreden. Til en Dispensation, naar den Paagjældende mangler mere end tre Maaneder i Optagelsesalderen, vil der behøves en ligesaa bestemt Erklæring fra Rector om en meer end almindelig fremskreden Udvikling og en fortrinlig Bestaaen af Optagelsesprøven uden Spor af Anstrengelse.

Kjøbenhavn, den 28de Oct. 1865.

P. M. V.

A. Linde.

Schwartzkopf.

Til Rector for Nykjøbing Cathedralsskole.

3. Ved Cirkulære fra Kirke- og Underviisningsministeriet af 30te Sept. 1865 er det bestemt som almindelig Regel, at for Fremtiden enhver Discipel, som i Løbet af Juli Qvartal udmeldes af Skolen uden at have besøgt Skolen længer end til Sommerferiens Begyndelse, kun har at betale Skolepenge for Juli Maaned.

4. **Bekjendtgjørelse**

om

Characteergivningen ved Adgangsexamen til Universitetet og Afgangsexamen for studerende Disciple ved de lærde Skoler.

Kjøbenhavn, den 31te Mai 1866.

Paa Ministeriets derom nedlagte allerunderdanigste Forestilling har det behaget Hans Majestæt Kongen under 26de d. M. allernaadigst at approbere som følger:

Ved Afgangsexamen for studerende Disciple i de lærde Skoler og ved Adgangsexamen til Universitetet gives 9 Specialcharacterer i følgende Fag:

1. Modersmaalet, skriftlig Udarbeidelse (fri Opgave),
2. Modersmaalet, skriftlig Udarbeidelse (Gjengivelse af et bekjendt Stof),
3. Latin, mundtlig,
4. Latinsk Stil og Version,
5. Græsk,
6. Historie,
7. Arithmetik, mundtlig og skriftlig,
8. Geometrie, mundtlig og skriftlig,
9. Naturlære.

Specialcharactererne ere:

ug., mg., g., tg., mdl., slet, der betragtes som staaende lige langt fra hinanden, betegnede med Tallene: 6, 5, 4, 3, 2, 1.

De tre Censorer, som bedømme en Prøve, maae kun give hele Characterer; dog kan i de tre Fag (3, 5 og 6), i hvilke Characteren efter det Nedenanførte forstærkes, tilføies et +, som forhøier Characteren med $\frac{1}{2}$.

I de Fag, i hvilke Prøven er enkelt (1, 2, 3, 5, 6 og 9) lægges de tre Censorers Characterers Talværdier sammen, og divideret med 3 udgjør det udkommende hele Tal eller hele Tal med en Brøk Characteren i Faget.

I de Fag, i hvilke Prøven er dobbelt (4, 7 og 8), give Censorerne hver een Character for hver Prøve, og der forholdes da med de sex Characterer ganske som med de tre ved den enkelte Prøve, kun at der divideres med 6 istedetfor med 3.

Brøker, der ere høiere end $\frac{1}{2}$, altsaa $\frac{2}{3}$ og $\frac{5}{8}$, udtrykkes som respective $\div \frac{1}{3}$ og $\div \frac{1}{8}$ af den høiere Character.

Ved Hovedcharacterens Uddragning af Specialcharactererne betegne Specialcharactererne Tal, som gaaende

ud fra $ug = 8$ aftage med stigende Potentser af 2 og have altsaa en Værdi af:

$$8, 7, 5, 1, \div 7 \text{ og } \div 23.$$

Charactererne for de ni Fag ere eensveiende, undtagen for mundtlig Latin, Græsk og Historie, i hvilke de veie som $1\frac{1}{2}$ imod 1.

Ved Hovedcharacterens Uddragning overføres Specialcharacteren i Faget med dens Værdi efter nysnævnte System, og den ved Characteren hængende Brøk multipliceres, hvis Brøken er positiv, med det Tal, som udgjør Afstanden imellem Characteren og den nærmest foregaaende Character, og, hvis den er negativ, med det Tal, som udgjør Afstanden imellem Characteren og den nærmest efterfølgende Character.

Hovedsummen af samtlige ni Specialcharacterer med deres vedhængende Brøker, i hvilken $\frac{1}{2}$ eller derover regnes $= 1$, bestemmer Hovedcharacteren, for hvilken der

til første Character med Udmærkelse kræves	79 Points
til første Character	64 —
til anden Character	37 —
til tredie Character	29 —

I Testimoniet indføres Specialcharactererne med de vedhængende Brøker, og til Slutningen Hovedcharacteren med Tilføielse af Pointsantallet.

Hvilket herved bekendtgjøres til Efterretning for alle Vedkommende.

Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet
den 31te Mai 1866.

Th. Rosenørn Teilmann.

Circulaire.

Ministeriet

for

Kirke- og Underviisningsvæsenet.

Kjøbenhavn, den 31te Mai 1866.

Ved hermed at fremsende et Antal Exemplarer af Bekjendtgjørelsen af 31te Mai 1866 om Charactergivningen ved Adgangsexamen til Universitetet og Afgangsexamen for studerende Disciple ved de lærde Skoler, til Uddeling blandt Skolens Lærere og Afbenyttelse for Censorerne, skal Ministeriet, til nærmere Forklaring og for saavidt muligt strax at bringe Eensartethed i Fremgangsmaade tilveie, tilføie Følgende.

Medens Scalaen saavel for Specialcharactererne som for Hovedcharacterens Uddragning af disse er uforandret, er det fundet rigtigt at hæve Bestemmelsen i Circulaire af 4de September 1851 om, at Characteren for de skriftlige Prøver i Mathematik skulde i Forhold til Characteren for den mundtlige Prøve gjælde som $\frac{1}{2}$ mod 1, saa at de fremtidig gjælde lige.

Det er en Selvfølge, at Pointsantallet for Hovedcharactererne maatte forandres, efterat Fagcharactererne vare indskrænkede fra 13 til 9. Paa den ene Side maatte omtrentlig det samme Forhold mellem de to store Faggrupper, som Examen omfatter, beholdes; paa den anden Side var det ønskeligt at have flere Characterer, for at ikke et uheldigt Udfald af ~~Prøven i et enkelt Fag skulde~~ virke altfor stærkt. Disse Betragtninger have ført Ministeriet til at forstærke Charactererne i de 3 Fag Latin, Græsk og Historie derved, at de gjælde $1\frac{1}{2}$ mod 1. Hovedcharacterens Uddragning af Specialcharactererne skeer

altsaa, som om disses Antal var $10\frac{1}{2}$, og derefter har Ministeriet paa samme Maade som tidligere sat Grænsen for de 3 Hovedcharacterer, dog saaledes, at Pointsantallet for 2den og 3die Character er lidet forhøiet udover, hvad der tidligere fordredes.

En Hovedforandring er, at Bestemmelsen i Circulaire af 4de September 1851 om, at Censorerne kunde tilføie et $+$ eller \div til Fagcharacteren, er hævet. Ministeriet har fundet det overflødigt at have et større Antal Trin at variere paa som Udtryk for Dommen om en Candidats Kundskaber end de 6 hele Characterer; man har antaget, at Tilføielsen af $+$ og \div , der kun kunde forhøie eller forringe Characteren med $\frac{1}{3}$, ikkun førte til en smaalig Udregning, og man har saa meget mindre taget i Betænkning at paalægge Censorerne at benytte hele Characterer, som det altid, hvor en Censor er i Tvivl, staaer ham aabent at søge denne fjernet ved en yderligere Examination.

Derimod har Ministeriet fundet, at Censorerne i de 3 Fag, i hvilke Characteren forstærkes, har et billigt Krav paa, at der aabnes dem Leilighed til skarpere at betegne deres Dom, og dette har man søgt at imødekomme ved i disse Fag at tillade Benyttelsen af et $+$, som Betegnelse for, at Præstationen ligger midt imellem to Characterer.

Den anden Hovedforandring er, at Ministeriet har fundet det nødvendigt fremtidig at opgive Bestemmelsen i Circulairet af 4de September 1851 om, at de ved Specialcharacterens Beregning af Censorernes Characterer fremkommende Brøker bortkastedes, hvis de vare $\frac{1}{2}$ eller derunder, men suppleredes til 1, hvis de vare $\frac{3}{4}$ eller derover, og derimod at bestemme, at Brøkerne skulle føres over ikke blot til Specialcharactererne, men ogsaa ved Hovedcharacterens Uddragning af disse. Tilfældigheder

kunne i modsat Fald faae for stort Spillerum. Ved Brøkers Bortkastelse eller disses Supplering opstaaer altid Feil, selv naar, som ved Specialcharactererne, Afstanden mellem Charactererne er $= 1$. Men naar, som Tilfældet er ved Hovedcharacterens Uddragning af Specialcharactererne, Characterernes Afstand ikke længer er 1, men voxer efter stigende Potentser af 2, bliver Misvisningen stedse større, jo slettere Characteren er, hvorved Brøken hænger. Saaledes gav efter de tidligere Regler $5\frac{1}{3}$ mg. og ved Overførselen til Systemet for Hovedcharacterens Uddragning 7 Points, medens $5\frac{2}{3}$ gav ug. og altsaa 8 Points; den første Candidat tabte saaledes kun 1 Point, men, hvis der var Spørgsmaal om $1\frac{1}{3}$ og $1\frac{2}{3}$, saa fik den første slet, der i Hovedcharacteren trak 23 Points fra, den sidste mdl., der i Hovedcharacteren trak 7 Points fra, og han tabte saaledes 16 Points, og det uagtet den over Candidatens Præstation afgivne Dom i begge Tilfælde kun differerede med $\frac{1}{3}$.

Til en Forklaring om Specialcharacterernes Overførsel i Systemet for Hovedcharacterens Uddragning tilføies paa modstaaende Side endnu her et Exempel, som omfatter alle de Tilfælde, der antages at kunne indtræffe.

T h. R o s e n ø r n T e i l m a n n.

Schwartzkopf.

Fagene.	Censorernes Characterer				Specialcharacterer med vedhængende Brøk.	Overført i Systemet for Hovedcharacterens Uddragning.	
	1.	2.	3.	i Talværdi.			
1. Dansk Udarbeidelse (I)	g.	tg.	g.	$\frac{4 + 3 + 4}{3}$	$3\frac{2}{3} = 4 \div \frac{1}{3}$	$g. \div \frac{1}{3}$	$5 \div \frac{1}{3}$
2. Dansk Udarbeidelse (II)	mg.	g.	g.	$\frac{5 + 4 + 4}{3}$	$4\frac{1}{3} = 4 + \frac{1}{3}$	$g. + \frac{1}{3}$	$5 + \frac{2}{3}$
3. Latin	mg.	g. +	g. +	$\frac{5 + 4\frac{1}{2} + 4\frac{1}{2}}{3}$	$4\frac{2}{3} = 5 \div \frac{1}{3}$	$mg. \div \frac{1}{3}$	$\begin{cases} 7 \div \frac{2}{3} \\ 3\frac{1}{2} \div \frac{1}{3} \end{cases}$
4. Latinsk Stil og Version	g. tg.	mg. md.	mg. g.	$\frac{4 + 5 + 5 + 3 + 2 + 4}{6}$	$3\frac{5}{6} = 4 \div \frac{1}{6}$	$g. \div \frac{1}{6}$	$5 \div \frac{1}{6}$
5. Græsk	ug.	ug.	mg. +	$\frac{6 + 6 + 5\frac{1}{2}}{3}$	$5\frac{5}{6} = 6 \div \frac{1}{6}$	$ug. \div \frac{1}{6}$	$\begin{cases} 8 \div \frac{1}{6} \\ 4 \div \frac{1}{1\frac{1}{2}} \end{cases}$
6. Historie	mg.	mg.	g. +	$\frac{5 + 5 + 4\frac{1}{2}}{3}$	$4\frac{5}{6} = 5 \div \frac{1}{6}$	$mg. \div \frac{1}{6}$	$\begin{cases} 7 \div \frac{2}{6} \\ 3\frac{1}{2} \div \frac{1}{6} \end{cases}$
7. Arithmetik, mundtlig og skriftlig	ug. tg.	ug. tg.	mg. g.	$\frac{6 + 6 + 5 + 3 + 3 + 4}{6}$	$4\frac{1}{2} = 4 + \frac{1}{2}$	$g. + \frac{1}{2}$	$5 + 1$
8. Geometrie, mundtlig og skriftlig	g. md.	mg. tg.	g. tg.	$\frac{4 + 5 \div 4 + 2 + 3 + 3}{3}$	$3\frac{1}{2} = 3 + \frac{1}{2}$	$tg. + \frac{1}{2}$	$1 + 2$
9. Naturlære	mg.	mg.	mg.	$\frac{5 + 5 + 5}{3}$	$5 = 5$	mg.	7.

$61 \div \frac{1}{1\frac{1}{2}}$
2den Char. med 61 Points.

II. Disciplene.

Da forrige Aars Indbydelsesskrift sluttedes i Juni 1865, var Discipelantallet 90. Af disse udmeldtes Th. Børresen af VII Klasse og K. Kruuse af IV Klasse for Hovedexamen. Efter Afgangsexamen dimitteredes til Universitetet C. Leuning, L. Buch, A. Jessen, P. L. Trojel, L. Ph. Blæsberg, S. Drejer. Efter den almindelige Forberedelsesexamen afgik C. Hartvig Møller af V Klasse. Efter Skolens Hovedexamen udmeldtes R. Thierry af VI, H. Bartholin af V, O. Berghammer af IV, C. Kronmann af III, E. Lüders af II og Em. Lüders af I Klasse. Skoleaaret 1864—65 sluttedes saaledes med 75 Disciple.

Den 23de August optoges 14 nye Disciple, saa at Skoleaaret 1865—66 begyndte med 89. Af disse er hidtil afgaaet 4, saa at Antallet for Øieblikket er 85. I den efterfølgende Fortegnelse ere alle Skoleaarets Disciple anførte efter den Plads, de havde ved Aarets Begyndelse. Tallet foran Navnet betegner Disciplens Nummer i Klassen, nemlig for de 3 nederste Klasser efter den sidste Maanedscensur; i IV og V Klasse efter Kvartalscensuren først i April, i VI Klasse efter Halvaaarscensuren ved Juletid. I VII Klasse skeer ingen Omflytning i Aarets Løb. De i dette Skoleaar Optagne betegnes med * efter Navnet. Fædrenes Navne og Stillinger ere tilføiede i Parenthes.

VII Klasse.

A. C. F. Skouboe (prakt. Læge S. i Nysted); C. S. Lorenz (Agent L. i Maribo); N. H. F. Wichfeld (Kherre W. til Engestofte i Lid.); M. C. B. Nielsen (Provst N. i Kallehave i Sjælland); H. Hartvig Møller (Pastor H. M. i Barløse i Fyen).

B. A. V. Glahn (Brandc. Tømmermester G. i Nkb. p. F.); C. F. Hage (Consul H. i Nakskov); J. C. Vøhtz (Gartner V. paa Pederstrup i Lld.); E. P. Pontoppidan (Borgermester Justitsr. P. i Nkb. p. F.); N. Søtoft (afd. Pastor S. i Norup i Fyen); L. F. V. Benzon (Consul B. i Stubbekjøbing); O. F. Hillerup (afd. Godseier Justitsr. H. til Kirstineberg p. F.); J. C. J. Nielsen (Skolelærer N. i Haveløkke i Lld.); J. C. A. Nielsen (Pastor N. i Landet i Lld.). 14 Disciple.

VI Klasse.

1. E. F. Frigast (Kbmd. F. i Nkb. p. F.); 2. F. C. Hallager (Pastor H. i Taars i Lld.); 3. V. H. Petersen (Provst P. i Nakskov); 5. A. U. Jersin (afd. Landhandler J. i Bergens Stift); 4. J. C. V. Jessen (Pastor J. i Taagerup i Lld.); 6. E. C. C. J. Juel-Vind-Frijs (Kherre Greve F. til Juellinge i Lld.); 7. C. Th. Schock (Skræderm. S. i Saxkjøbing). 7 Disciple.

V Klasse.

2. H. C. v. Harten (Forpagter v. H. paa Skjørringe p. F.); C. G. Staal (Forpagter S. før paa Knuthenborg i Lld., nu paa Catharineberg i Sjælland. Udmeldt i April 1866.); 4. A. C. Hjelm (afd. Cancellist H. i Kbhvn.); 12. C. J. Qvade (Kbmd. Qv. i Maribo); 5. C. M. Jensen (Skomagerm. P. J. Jensen i Nkb. p. F.); 1. G. D. Dresler (Skibsbygm. D. i Nkb. p. F.); 6. N. R. Krag (Propriet. K. til Darket i Lld.); 10. L. V. Dahlerup (Pastor D. i Øster-Ulslev i Lld.); 7. J. J. Voltelen (afd. prakt. Læge V. i Nkb. p. F.); 3. C. A. H. Olsen (Chordegner O. i Nkb. p. F.); 8. H. L. E. Koch (Provst K. i Riserup p. F.); 9. N. C. G. Teisen (Pastor T. i Fanefjord p. Møen);

13. H. J. M. H. Kaas (Smedemester K. i Nkb. p. F.);
11. H. C. Glahn (Broder til Nr. 1 i VII B.).

Ustuderende. 3. E. F. E. Boeckmann (Forpagter B. paa N. Kirstineberg p. F.); 4. A. Trap (Godsforv. T. paa Orebygaard i Lld. Udmeldt i April 1866.); 2. H. A. Hee (Kbmd. H. i Nkb. p. F.); 1. H. C. F. Clausen (Forpagter C. paa Ulriksdal i Lld.). Først 18, nu 16 Disciple.

IV Klasse.

4. H. R. Christensen (Skolel. Chr. i Dame p. Møen);
6. V. V. Benzon (Consul B. i Nkb. p. F.); 7. O. D. Trap (Broder til Ustud. Nr. 4 i V Kl.); 1. C. C. G. Bruun (Instituttbestyrer B. i Nkb. p. F.); 2. O. V. Koch (Broder til Nr. 8 i V Kl.); 3. A. N. Hallager (Broder til Nr. 2 i VI Kl.); 9. J. H. P. Paludan (Pastor P. i Holeby i Lld.); 8. A. R. Clausen (Broder til Ustud. Nr. 1 i V Kl.); 11. S. C. Ibsen (Kæmner I. i Rødby); 12. J. S. Berner (Jægerm. B. p. Havgaard i Lld.); 10. F. J. P. C. Suhr (Forp. S. paa Rosenlund i Lld.); 13. J. Bergenhammer (Pastor B. i Maribo); 5. C. J. B. Winsløw* (Stadlæge W. i Nakskov).

Ustuderende. 1. A. F. Andersen (Forp. A. p. Bellinge p. F.); 2. H. L. M. Hørup (afd. Murmester H. i Nkb. p. F.); 3. L. P. Lützen (Overinspektør L. p. Pederstrup i Lld.); 4. L. J. Benzon (Skibsbygm. B. i Nkb. p. F. Udmeldt i April 1866.); 5. J. G. G. A. Berner (Broder til Nr. 12 i samme Klasse). Først 18, nu 17 Disciple.

III Klasse.

4. D. P. P. Smith (Borgerm. Cancellir. S. i Rødby);
6. E. V. Plenge (Forp. P. paa Hardenberg i Lld.); 9. A. R. Pontoppidan (Apotheker P. i Nakskov); 1. J. B. Koch

(Broder til Nr. 8 i V og Nr. 2 i IV Kl.); 2. H. P. C. Christensen (afd. Kbmd. C. i Næstved); 5. C. Lützen (Broder til Ustuder. Nr. 3 i IV Kl.); 7. C. F. E. Sinding (Prof. S. i Amerika); 8. A. H. Olsen (Broder til Nr. 3 i V Kl.); 3. C. F. Pontoppidan (Broder til Nr. 4 i VII B.); 10. H. N. Jørgensen* (Godseier Justitsr. J. til Søllestedgaard i Lld.).

Ustuderende. 1. O. V. Sætoft (Broder til Nr. 5 i VII B.); . F. H. Pøhler (Kbmd. F. P. i Rødby. Udmeldt i December 1865.); 2 H. F. Benzon (Broder til Ustud. Nr. 4 i IV Kl.). Først 12, nu 11 Disciple.

II Klasse.

1. V. R. Krag (Broder til Nr. 6 i V Kl.); 3. F. S. N. Sarauw (Skovrider Forstr. S. paa Petersværft i Sjælland); 4. C. L. Th. J. Lindemann (Kbmd. L. i Skjælby p. F.); 6. J. V. Harder (Farver H. i Nkb. p. F.); 11. E. Benzon (Broder til Ustud. Nr. 2 i III Kl.); 14. H. G. C. F. Krebs (Pastor K. i Koldby p. Samsø); 5. C. N. M. Jersin* (Broder til Nr. 5 i VI Kl.); 7. H. C. E. Koch* (Skovrider K. ved Baroniet Guldborgland i Lld.); 10. J. M. H. Oxenbøll* (Byfoged Auditor O. i Stubbekjøbing); 8. C. H. Thymann* (Skovrider Th. ved Skjørringe p. F.); 12. D. G. Sidenius* (Pastor S. i Nkb. p. F.); 9. O. Kynde* (Førstelærer K. ved den borgerl. Realskole i Nkb. p. F.); 13. H. C. H. Saugmann* (Godsforv. S. paa Corselitze); 2. C. A. Guldberg* (Boghandler G. i Nkb. p. F.). 14 Disciple.

I Klasse.

5. C. K. Høier (Mølle- og Gaardeier H. i Lundby p. F.); 1. C. N. M. Juel* (afdøde Fuldmægtig J. i Nak-

skov); 2. C. A. B. Vieth* (Kbmd. V. i Nkb. p. F.); 4. E. C. Benzon* (Broder til Ustud. Nr. 2 i III og Nr. 11 i II Kl.); 3. H. V. Olsen* (Broder til Nr. 3 i V og Nr. 8 i III Kl.). 5 Disciple*).

Afgangsexamens anden Afdeling agte iaar C. F. Skouboe, C. S. Lorenz, H. Wichfeld, M. Nielsen og H. Hartvig Møller af VII Klasse at underkaste sig; de have alle taget den første Afdeling 1864 i denne Skole.

Til den almindelige Forberedelsesexamen af den lavere Grad efter Bek. 28de Mai 1859 indstiller sig med Skolens Samtykke H. C. F. Clausen, Ustuderende i V Klasse.

Som Privatist til Afgangsexamens anden Afdeling er af Cand. mag. F. Dahl og Cand. theol. P. Dahl i Kjøbenhavn anmeldt H. P. Th. Barfod, der som Pri-

*) Disciplene Nr. 10 i VII og Ustuder. Nr. 1 i III Klasse have nu Hjem paa Landet paa Falster; Nr. 5 i VI, Nr. 4 i V, Nr. 2 og 7 i III, Nr. 5 i II, Nr. 1 i I Klasse i Nykjøbing p. F. Derefter fordeles de 89 Disciple ved Skoleaarets Begyndelse med Hensyn til Hjemstedet saaledes:

Indenbyes (Nykjøbing med nærmeste Omegn)	33,
Udenbyes	56,

nemlig:

1. Skolebyen med n. Omegn	33,
2. Andre Kjøbstæder i Maribo Amt	14,
3. Landet i samme Amt	36,
4. Andre danske Lande	6;

med andre Ord: lægger man den sidste Folketælling, af 1ste Februar 1860, til Grund

kom i Skolebyen m. n. O. 1 Discipel paa c.	98 Indb.,
i Amtets øvrige Kjøbstæder . 1 paa c.	780 —
paa Landet 1 —	2080 —
i hele Amtet 1 —	1046 —

Sønner af kongelige Embedsmænd, d. e. Bestillingsmænd med kongelig Bestalling, vare 25; Sønner af Andre 64.

vatist tog Examens første Deel 1864 ligeledes i denne Skole.

Afgangsexamen i 1865 holdtes første Gang efter Bek. 30te November 1864, § 2 (see Indbydelsesskr. for 1864—65, S. 8) saaledes, at den første Deel af Examen bortfaldt. De Disciple af Skolens VI Klasse, som ved Censuren efter Hovedexamen opflyttedes i VII Klasse, blive i Aaret 1867 det første Sæt, der kommer til Afgangsexamen efter Bekjendtgjørelsens § 8 (sammet. S. 10), medens Dimittenderne iaar blive det sidste, der ved Overgangen fra VI til VII Klasse har taget Examen i Tydsk, Fransk, Geografi og Naturhistorie som den første Afdeling af Afgangsexamen. Ved Examen i 1865 var Underviisningsinspectøren ikke tilstede; i Censuren deltog med Lærerne de indbudne Meddommere Biskop Bindsbøll, C. af Dbr., Stiftsprovst Prof. F. Nielsen, R. af Dbr., Districtsprovst H. P. G. Koch, Stiftsphysikus Justitsr. Købke, Veiinspectør polyt. Candidat J. Lütken og Forstcandidat Lütken. De 7 Examinerede, af hvilke de 6 vare Skolens egne Disciple, den ene Privatist, erholdt følgende Afgangscharakterer:

	Første Afdeling.				Anden Afdeling.									Hovedcharakter.	Hebraisk.
	Tydk.	Fransk.	Geografi.	Naturhistorie.	Dansk.	Skriftl. Latin.	Mundtl. Latin.	Gresk.	Religion.	Historie.	Aritmetik.	Geometri.	Naturlaere.		
C. Leuning	mg.	mg.	ug.	ug.	mg.	g.	mg.	mg.	mg.	ug.	mg.	ug.	ug.	1ste	mg.
L. Buch	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	ug.	ug.	ug.	mg.	g.	g.	g.	1ste	g.
A. Jessen	mg.	mg.	ug.	g.	g.	g.	g.	mg.	mg.	g.	ug.	mg.	mg.	1ste	»
P. L. Trojel	mg.	ug.	mg.	mg.	g.	g.	mg.	g.	mg.	mg.	g.	mg.	g.	1ste	mg.
L. Ph. Blæsberg .	mg.	mg.	ug.	ug.	g.	g.	mg.	mg.	g.	mg.	g.	g.	mg.	1ste	»
S. Drejer	g.	g.	mg.	g.	mg.	tg.	g.	g.	g.	g.	g.	tg.	g.	2den	»
og															
Privatist P. Hansen	ug.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	g.	mg.	mg.	ug.	mg.	ug.	1ste	»

Ved den almindelige Forberedelsesexamen af den lavere Grad efter Bekjendtgjørelsen af 28de Mai 1859 gaves følgende Charakterer:

	Skriflig Dansk.	Mundlig Dansk.	Tydk.	Historie.	Geografi.	Arithme- tik.	Geometri.	Natur- historie.	Skrivn. og Tegning.	
C. Hartvig Møller	g.	g.	g.	mg.	mg.	mg.	g.	g.	mg.	bestaaet.

Endnu bemærkes, at af Cand. mag. F. Dahl og Cand. theol. P. Dahl vare anmeldte to Privatister, der ønskede i Henhold til Bekjendtg. af 30te Novbr. 1864, § 2, sammenholdt med Bekjendtg. af 15de April 1865 (begge trykte i forrige Aars Indbydelsesskrift S. 8 og 13), at underkaste sig den Præliminærprøve i Tydk, Fransk, Religion, Geografi og Naturhistorie, der giver Adgang til at tage Afgangsexamen, resp. Adgangsexamen ved Universitetet. Begge erholdt de foreskrevne Charakteerværdier saaledes:

	Tydk.	Fransk.	Religion.	Geografi.	Natur- historie.
Th. A. Lyngge	g.	mg.	g.	mg.	mg.
C. L. M. Scheel*)	mg.	mg.	g.	mg.	g.

*) Denne Privatist har i Aaret 1861 taget den almindelige Forberedelsesexamen efter Bekjendtg. 28de Mai 1859 i denne Skole; see Indbydelsesskrift for Skoleaaret 1861—62, S. 65.

III. Skolebeneficierne.

I. Fri Underviisning alene.

C. F. Skouboe (VII), M. C. B. Nielsen (VII), H. Hartvig Møller (VII), J. C. J. Nielsen (VII), J. C. A. Nielsen (VII), F. C. Hallager (VI), A. U. Jersin (VI), J. C. V. Jessen (VI), C. Th. Schock (VI), A. C. Hjelm (V), N. C. G. Teisen (V), H. J. M. H. Kaas (V), H. R. Christensen (IV), A. R. Clausen (IV), H. P. C. Christensen (III).

II. Stipendier i Forbindelse med fri Underviisning.

1. Laveste Stipendium.

C. A. H. Olsen (V).

2. Mellemsite Stipendium.

E. P. Pontoppidan (VII), J. F. Frigast (VI), G. D. Dresler (V), J. J. Voltelen (V), C. C. G. Bruun (IV).

3. Høieste Stipendium.

A. V. Glahn (VII), J. C. Vøhtz (VII), N. Søtoft (VII), C. M. Jensen (V).

III. Stipendium alene, uden fri Underviisning. Laveste Stipendium.

J. H. P. Paludan (IV), C. L. Th. J. Lindemann (II).

Da der er Grund til at antage, at de nye Regler for Skolebeneficiernes Fordeling ikke ere alle Vedkommende tilstrækkelig bekendte, henleder jeg Opmærksomheden paa Bekjendtg. af 9de Marts 1865 (trykt i forrige Aars Indbydelsesskrift S. 18) og Cirkulæret af 29de Juni 1865 (see ovenfor S. 46), navnlig § 3. Det vil af dem sees, at førend Fripladsernes Antal er nedbragt til en Sjettedeel af Discipelantallet ved Skoleaarets Begyndelse, kan

ingen Discipel, som ikke allerede i 1864—65 var Gratist, erholde fri Underviisning. Derimod kan der under de hidtil gjældende Betingelser gives Pengestipendier, der udjævnes imod Skolepengene eller en Deel af disse.

Skolen har ikke forsømt at gjøre Forestilling om en anden Ordning af Beneficievæsenet af Hensyn til de stedlige Forhold og Fundatserne for de private Stipendielegater; men da dens Indstilling ikke vandt Kirke- og Underviisningsministeriets Bifald, vilde en Meddelelse af Forslaget kun optage Pladsen til ingen Nytte.

De to Portioner af det Moltkeske Legat for Embedsmænds Børn, der gaae i Skole, ere tillagte E. P. Pontoppidan (VII) og F. C. Hallager (VI).

Ved Afstemning i en Lærerforsamling den 26de Juni 1865, i Henhold til Fundatsen for Overlærer H. J. Blichers Legat § 4 a og d (see Indbydelsesskr. for 1864, S. 9), tillagdes Legatets Renter for 1865 (20 Rd.) Discipel J. C. Vøhtz i VII Klasse, hvem de ogsaa tildeltes i forrige Skoleaar (Indbydelsesskr. for 1865, S. 28). Næst efter ham havde ogsaa iaar P. C. G. Leuning (VII) de fleste Stemmer.

IV. Oversigt over det i Skoleaaret Læste.

Dansk.

- I Klasse. Hjorts danske Børneven som Læsebog. Grammatik mundtlig. Til den ene ugentlige Time Vers udenad. 3 skriftlige Arbejder om Ugen, meest Dictat.
- II Klasse. Samme Læsebog. Bojesens Sproglære, Paragrapherne og nogle af Anmærkningerne. De vigtigste Regler for Skilletegningens Brug mundtlig. 2—3 Stile

om Ugen, meest Dictat, dog ogsaa Gjenfortælling og andre lette Øvelser. Vers udenad efter Hjorts Børneven.

III Klasse. Holsts prosaiske Læsebog. Bojesens Sprog- lærer læst fuldstændig og repeteret. Vers udenad efter Holsts poetiske Læsebog. Ugentlig 2—3 Stile, deels hjemme, deels paa Skolen, enten efter de første Lektionen i Borgens Veiledning til Udarbejdelser i Modersmaalet, eller Dictat og Gjenfortælling. Indtil Udgangen af Mai 80 Stile.

IV Klasse. Holsts Læsebøger. Vers udenad. En hjemmeskrevet Stil om Ugen, deels efter Borgens Veiledning, 14de—22de Lektion, deels Beskrivelser og Fortællinger; desuden jævnlig Dictatstil paa Skolen. Indtil Udgangen af Mai 60 Arbejder.

V Klasse. Læseøvelser, fornemlig med Benyttelse af Mynsters Betragtninger. Af Borgens Veiledning til Udarbejdelser i Modersmaalet ere spredte Stykker fra 23de Lektion indtil Slutningen, samt af Excursionerne, benyttede. Ved de skriftlige Øvelser er især lagt Vind paa en planmæssig Behandling af Opgaverne med Dispositionen skrevet over Udviklingen. Indtil Slutningen af Mai 15 hjemmeskrevne Arbejder, 12 paa Skolen.

— Ustuderende. Stykker af Holsts Læsebøger. Oehlenschlägers Palnatoke. 2 Stile om Ugen, den ene efter Dictat paa Skolen, den anden en hjemmeskrevet Udarbejdelse. Indtil Udgangen af Mai 58 Arbejder.

VI Klasse. Af Oehlenschläger er læst Vaulundurs Saga, Correggio, det Meste af Langelandsreisen og Aarets Evangelium, samt Brudstykker af Aladdin. Indtil Slutningen af Mai 15 hjemme-, 12 skoleskrevne Udarbejdelser.

VII Klasse. Dansk Literaturhistorie efter Thortsens Lærebog og mundtligt Foredrag, gennemgaaet og gennemexamineret paa Skolen. Af Holberg er læst adskillige af Epistlerne, Erasmus Montanus, Stykker af Peder Paars; desuden nogle af Fr. Paludan-Müllers mindre Arbejder. Indtil Udgangen af Mai 8 Udarbejdelser skrevne paa Skolen, 18 i Hjemmet.

Latin.

- III Klasse. Latinsk Læsebog for Begyndere af Kern og Krebs, Side 1—10; af Cornelius Nepos: Miltiades og Themistocles til Kap. 7. Madvigs Sproglære efter Planen i Skolens Program for 1865. Mundtlige og skriftlige Stiløvelser paa Skolen.
- IV Klasse. Af Cornelius Nepos: Epaminondas, Pelopidas, Agesilaus; af Cæsar: Bell. Gall., 2den Bog og de 10 første Kapitler af 3die Bog. Efter Madvigs Grammatik, 4de Udgave, er Formlæren repeteret og udvidet; af Syntaxen læst fra § 177 til § 285 med de sædvanlige Forbigaaelser. Ugentlig en Hjemme- og en Skolestil; til Udgangen af Mai 32 Hjemmestile og 29 Skolestile; mundtlig Stil efter Leilighed. Til begge Dele ere Trojels Materialier benyttede.
- V Klasse. 7de Bog af Cæsars Gallerkrig, Kap. 20—90; de 3 første af Ciceros Taler mod Catilina; af Ovids Forvandlinger (Blochs Udvalg, 2det Oplag): Phaëthon (387 Vers). Madvigs Sproglære (4de Udg.) §§ 281—382 og repeteret det forhen Læste, i det Væsentlige efter Planen i Skolens Indbydelsesskrift for 1860. En Hjemmestil om Ugen, en Skolestil hveranden Uge (skrevet i omtrent 3 halve Skole-Timer), indtil Begyndelsen af Mai henholdsvis 30 og 20.
- VI Klasse. Ciceros Lælius og Talen pro Archia poëta;

4de Bog af Livius; 2den Bog af Æneiden. Extemporal-læsning 1 Time om Ugen. Madvigs Sproglære (4de Udgave) i Henhold til Planen af 1860. Ugentlig en Hjemmestil og enten en Stil eller en Oversættelse paa Skolen; indtil Slutningen af Mai 35 Hjemmestile, 23 Skolestile og 10 Oversættelser.

VII Klasse. Livius' 23de Bog; Ciceros Lælius; Virgils Æneide, 2den Bog; Horats's Epistler, 2den Bog. Klassens ældre Afdeling har desuden i særskilte Timer repeteret: Livius' 1ste og 22de Bog; af Cicero: Tusculanerne, 2den Bog, Talerne pro Roscio og pro lege Manilia (Skouboe og Nielsen Talen for Milo); Virgils Æneide, 3die Bog; af Horats: udvalgte Ode af 3die Bog, Brevenes 1ste Bog. Ligeledes i særskilte Timer har den yngre Afdeling læst Ciceros 3die og 4de Tale mod Catilina, pro lege Manilia og Tusculanernes 3die og 4de Bog. Ex tempore af Flemmers Udvalg: Plinius og Svetonius. Grammatiken repeteret efter Madvig; Antikviteter og Literaturhistorie efter Bojesen og Tregder. Til Udgangen af Mai 65 skriftlige Arbejder, deraf 10 Versioner.

Til Afgangsexamen opgives: Livius' 1ste, 2den, 22de, 23de Bog, Ciceros Taler for Roscius og for det maniliske Lovforslag (Skouboe og Nielsen pro Milone), for Archias, Ligarius, Dejotarus; af Tusculanerne 1ste og 2den Bog; Lælius; Virgils Æneide, 2den, 3die, 4de Bog; af Horats: Udvalg af Odernes 3 første Bøger, Brevenes 1ste og 2den Bog.

Græsk.

IV Klasse. Formlærens Hovedtræk efter Bergs græske Formlære (3die Udgave). Lunds Læsebog S. 4—24.

V Klasse. 2den og 3die Bog af Xenophons Anabasis; af Homers Iliade 3die Bog til V. 111. Formlæren i

noget større Omfang end i IV Klasse efter Bergs Græsk Formlære til Skolebrug.

VI Klasse. Plutarchs Alexander, Kap. 1—30. Homers Odysse, 1ste Bog, V. 345 til Enden, samt 2den Bog, af Iliaden de 2 første Bøger. Formlæren efter Bergs Sproglære; Mythologi efter Tregder.

VII Klasse. 1ste og 2den Bog af Iliaden; 8de Bog af Herodot; Platos Eutyphron. Repeteret 3die Bog af Xenophons Anabasis og 2den Bog af hans sokratiske Mindeskrift, 5te og 9de Bog af Odysseen, 7de Bog af Iliaden (de 2 sidste Bøger tildels nye for yngre Afdeling). Ældre Afdeling har særskilt repeteret 1ste Bog af Xenophons Anabasis og 1ste Bog af Mindeskriftet, 8de Bog af Iliaden. Langes Formlære og Tregders Mythologi repeterede; af Tregders Literaturhistorie er læst §§ 1—148 og enkelte efterfølgende §§. Madvigs græske Syntax og Bojesens Antikviteter i Udvalg gennemgaaede paa Skolen.

Til Afgangsexamen opgives: 1ste, 2den, 7de, 8de Bog af Iliaden (af Møller 6te Bog af Odysseen for 8de af Iliaden), 5te og 9de Bog af Odysseen (Wichfeld 6te for 9de); 8de Bog af Herodot (Nielsen og Wichfeld 6te); Platos Eutyphron (Skouboe Apologien istedet); 1ste og 2den Bog af Xenophons sokratiske Mindeskrift, 1ste og 3die Bog af Anabasis (Møller 2den Bog af Anabasis for 3die).

Hebraisk.

VII Klasse. Yngre Afdeling. Det Vigtigste af Formlæren efter Whittes Sproglære; de 8 første Kapitler af Genesis.

Ældre Afdeling. Genesis. Formlæren efter Whittes Sproglære.

Tydsck.

I Klasse. Rungs Læsebog for de lavere Klasser (8de

Udgave), S. 34—96. Det Vigtigste af Formlæren efter Bruun: Tydsk Grammatik til Skolebrug (2den Udgave). I en Ugetime skriftlige Øvelser paa Skolen, bestaaende i Dictat af læste Stykker og Bøining af opgivne Ord.

II Klasse. 4 Timer ugentlig. Rungs Læsebog, S. 117—207. Desuden nogle Digte af den poetiske Afdeling bag i Bogen. Af Bruuns Sproglære Hovedordenes Kjøns- og Bøiningslære, samt det Vigtigste af Formlærens øvrige Dele, deriblandt de uregelmæssige Verber. Analyse og Gloser. 1 Gang ugentlig paa Skolen mundtlig eller skriftlig Oversættelse fra Dansk til Tydsk efter Jürs's og Rungs Materialier. Indtil Udgangen af Mai 18 skriftlige Arbejder.

III Klasse. 2 Timer ugentlig. Hjorts Læsebog, 1ste Deel, de prosaiske Stykker, S. 21—66. Formlæren efter Bruun med nogle Forbigaaelser. Analyse og Gloser. I den ene Time om Ugen i Almindelighed mundtlig Øvelse i Oversættelse fra Dansk til Tydsk efter Jürs's og Rungs Materialier. Et Par Gange Dictat.
— Ustuderende desuden særskilt i Forbindelse med Ustuderende af IV Klasse i 2 ugentlige Timer: Hjorts Læsebog, S. 1—20, 66—87. Analyse og Gloser. Enkelte Afsnit af Formlæren særskilt repeterede.

IV Klasse. 2 Timer ugentlig. Hjorts Læsebog, 1ste Deel, S. 113—162; 164—173. Af Bruuns Sproglære Formlæren; Ordføiningslærens vigtigste Paragrafer en Gang gennemgaaede. I den ene Time om Ugen mundtlig Øvelser efter Jürs's og Rungs Materialier. Et Par Gange Dictat.

— Ustuderende desuden særskilt i Forbindelse med Ustuderende af III Klasse det der anførte Pensum.

V Klasse. 3 Timer ugentlig. Valgte Stykker af Hjorts

Læsebogs 1ste Deel, fra S. 291 indtil Bogens Slutning, ialt omtrent 120 Sider, fra Skoleaarets Begyndelse lectieviis, efter Nytaar skifteviis Lectier og uden Forberedelse, derpaa alene fra Bladet. Af Bruuns Sproglære Formlæren og Ordføiningslæren, den sidste med nogle Forbigaaelser. 1 Hjemmestiil ugentlig, indtil Udgangen af Mai 30 Stile efter Fibigers Materialier til tydske Stile.

- U s t u d e r e n d e særskilt 2 Timer ugentlig Læsning fra Bladet i Fibigers »Deutsches Lesebuch« (prosaisk Afdeling) og i Slutningen af Aaret tillige Afsnit af Sammes »Anthologie« (poet. Afdeling). Sproglæren gjennemgaaet.

V I K l a s s e. Læsning fra Bladet i Wolff's »Hauschatz deutscher Prosa«, Hjorts Læsebog, 2den Deel (de poetiske Stykker) samt Schillers »Wilhelm Tell«. Bruuns Sproglære. Mundtlig meddeelt det Nødvendigste af Literaturhistorien. I den ene ugentlige Time af og til Øvelser i mundtlig Oversættelse fra Dansk til Tydsk efter Fibigers Materialier til tydske Stile, samt 1 Hjemmestiil ugentlig efter samme Bog. Indtil Udgangen af Mai 30 Stile.

Fransk.

I I K l a s s e. Borryng, Manuel de langue française, S. 23—81. Efter Pios Grammatik det Vigtigste af Bøiningslæren, med Undtagelse af de uregelrette Verber. En Time om Ugen er anvendt paa Skolen deels til Udskrivning af Læsebogen, deels til skriftlig Bøining af regelrette Verber.

I I I K l a s s e. Samme Læsebog, S. 81—124. Efter Pios Grammatik hele Bøiningslæren med nogle Forbigaaelser.

Desuden er der i Reglen hveranden Uge anvendt en Time til Oversættelse fra Dansk til Fransk af lette Sætninger, eller skriftlig Bøining af uregelrette Verber; indtil sidst i Mai 18 saadanne Arbeider.

IV Klasse. Lassen, Fransk Extemporallæsning for Skolernes høiere Klasser, S. 6—9, 47—54, 55—72, 73—78, 127—143, 170—176, 179—192, 284—291. Af Ingerslevs Grammatik er hele Bøiningslæren læst. Skriftlige Arbeider af samme Art, som i III Klasse, med noget vanskeligere Opgaver, i Reglen en Time hver anden Uge paa Skolen; indtil Slutningen af Mai 18 Arbeider.

V Klasse. Borrings, Études littéraires, S. 1—180. Af Ingerslevs Grammatik hele Bøiningslæren repeteret. Skriftlige Øvelser paa Skolen have bestaaet i Oversættelse fra Dansk til Fransk eller Dictat. Indtil Slutningen af Mai 17 Stile.

VI Klasse. Samme Læsebog, S. 210—407. Fra Bladet i Mérimée, Études sur l'histoire romaine (Conjuration de Catilina). Disciplene have endvidere opgivet som Privatlæsning omtrent 25 à 30 Sider om Maa-neden. Af Abrahams's Sproglære er hele Bøiningslæren repeteret, desuden nogle af Ordføiningslærens vigtigste Stykker gennemlæste paa Skolen. Skriftlige Arbeider paa Skolen (indtil Udgangen af Mai 13 Stile) til Indøvelse af Sproglæren.

VII Klasse. (Fra først i April kun yngste Afdeling). En Ugetime Læsning fra Bladet i Borrings Album littéraire (3die Udgave). Engang imellem Dictat.

Engelsk.

VII Klasse. Yngre Afdeling. Repp, English

stories, S. 1—116. Kortfattet engelsk Formlære af Rosing gennemgaaet paa Skolen. 2 Timer om Ugen.

Religion.

- I Klasse. Hele Balslevs Bibelhistorie. Loven, Troen, Fadervor og daglige Morgen-, Aften- og Bordbønner med mundtlige Forklaringer. 14 Psalmer udenad. Jævnlig Øvelser i at slaae op i Bibelen.
- II Klasse. Det gamle Testamentes Historie indtil Kong David, efter Assens. Luthers lille Catechismus, de 5 Parter med Forklaringerne. 6 Psalmer. I Bibelen er læst et Udvalg af de 4 Evangelier.
- III Klasse. Det gamle Testamentes Historie, fra Kong David til Jerusalems Undergang, efter Assens. Daaugaards Lærebog, de 4 sidste Capitler. 4 Psalmer. I Bibelen er læst et Udvalg af de 4 Evangelier.
- IV Klasse. Jesu Christi Historie, efter Assens. Indledningen og første Hovedstykke af Balslevs Catechismusforklaring.
- V Klasse. Det nye Testamentes Historie, efter Hersleb. Hele Balslevs Catechismusforklaring. I Bibelen er læst et Udvalg af de 4 Evangelier.
- VI Klasse. Repetition af hele Bibelhistorien, efter Hersleb. Hele Liscos christelig-apostoliske Troesbekjendelse med Forbigaaelse af mange Skriftsteder og næsten alle Anmærkningerne.
- VII Klasse. Begge Klassens Afdelinger Lucas-evangeliet i Grundsproget med mundtlig Forklaring. Den ældre Afdeling tillige Repetition af hele Liscos christelig-apostoliske Troesbekjendelse med Forbigaaelse af mange Skriftsteder og Adskilligt af Anmærkningerne. M. Mørk-Hansens populære Frem-

stilling af Kirkens Historie for tænkende Christne, fra Reformationens Begyndelse indtil Enden. Den Augsburgske Bekjendelses 21 første Artikler i den latinske Grundtext, med mundtlig Forklaring.

Historie.

- I Klasse. Kofods fragmentariske Lærebog, forfra indtil Norden i de ældste Tider, med Forbigaaelse af Stykker S. 2, 8—10 og 104—5.
- II Klasse. Kofods fragmentariske Lærebog, fra Norden i de ældste Tider indtil Udsigt over Verdensbegivenhederne efter Freden i Paris 1815.
- III Klasse. Oldtidens Historie efter Bohrs Lærebog, med Forbigaaelse af det Smaastilede.
- IV Klasse. Middelalderens Historie, efter Bohrs Lærebog, i et Udvalg af Hovedpartierne. Det, der i denne Klasse forbigaaes af Hensyn til de Ustuderende, hvis Underviisning ophører med V Klasse, medtages ved Slutningsrepetitionen i VII Klasse.
- V Klasse. Fædrelandshistorie efter Allens Lærebog, de nyeste Udgaver, i Udvalg, ligeledes af Hensyn til de ustuderende Disciple. De forbigaaede Stykker medtages ved Fagets sidste Repetition i de høiere Klasser.
- Ustuderende af IV og V Kl.: I 2 særskilte ugentlige Timer gennemgaaet og repeteret Kofods fragmentariske Lærebog indtil Europa efter 1815.
- VI Klasse. Hovedpartiet af Grækenlands Historie, fra Korøbus' Olympiade, og af Rom's indtil Sullas Død; efter Thriges Lærebog.
- VII Klasse. Hele Oldtidens Historie efter Thrige. Særskilt har den ældre Afdeling repeteret Fædre-

landshistorien efter Allen, nu fuldstændigt, samt enkelte Partier af den nyere Historie efter Bohrs Lærebog. Den yngre Afdeling har særskilt repeteret Middelalderen, efter Bohr, nu med alt det tidligere Forbigaaede.

Geografi.

- I Klasse. Oversigt over hele Jordbeskrivelsen, efter Ingerslevs lille Lærebog, med Forbigaaelse af det Smaastilede og de fleste Talstørrelser. Danmark noget udførligere end de øvrige Lande.
- II Klasse. Europa indtil Tydskland, efter Munthe-Velschows Lærebog (16de Udgave).
- III Klasse. Tydskland, Nederlandene, Belgien, det britiske Rige, Portugal, Spanien, Frankrig, Schweiz og Italien; efter samme Lærebog.
- IV Klasse. Østerrig, det osmanniske Rige i Europa, Grækenland, Asien og Afrika indtil Nigritien; efter samme Lærebog.
- Ustuderende i en særskilt Ugetime desuden repeteret Europa forfra indtil Italien. Samme Lærebog.
- V Klasse. Amerika og Australien samt Repetition af Europa indtil Schweiz (Munthe-Velschows Lærebog).
- Ustuderende, i en særskilt Ugetime, Hovedtrækene af den mathematisk - physiske Geografi samt Repetition af Europa, Asien og Afrika. Samme Lærebog.
- VI Klasse. Sidste afsluttende Repetition. De fire Verdensdele ere heelt gennemgaaede, af Europa valgte Stykker; Alt efter Munthe-Velschows Lærebog med mange mundtlige Meddelelser. Efter Indledningen i samme Lærebog er den mathematisk-physiske

Geografi gennemgaaet, ligeledes med mundtlige Meddelelser samt med Benyttelse af Tabellerne i Skrivekalenderen.

Regning og Arithmetik.

I Klasse. Praktisk Regning efter Mundts Regnebog, dels med hele Tal, dels med Brøk. Jævnlig Øvelse i Hovedregning.

II Klasse. Regning med Brøk og Reguladetri, efter Mundt; jævnlig Øvelse i Hovedregning.

III Klasse. 1 Time ugentlig praktisk Regning, til dels efter Mundt. Læst Steens elementære Arithmetik, § 1—5: Tal, Sum, Product, Proportioner og Decimalbrøk.

— **Ustuderende** i særskilte Timer praktisk Regning efter Mundt eller Meier.

IV Klasse. Repeteret Proportioner og Decimalbrøk efter den elementære Arithmetik. Læst Steens elementære Algebra, § 1 (Potens). Praktisk Uddragning af Kvadrat- og Kubikrod.

— **Ustuderende** særskilt: Regning efter Meiers Regnebog, og Ligninger af 1ste Grad efter Steens Algebra. Skriftlige Regneopgaver hjemme.

V Klasse. Steens elementære Algebra, § 2 (Rod) og § 3 (Potens i udvidet Betydning). Skriftlige Hjemmearbejder, istedetfor Lectie, høist 1 Gang om Ugen, og Øvelser paa Skolen i den tilsvarende Time.

— **Ustuderende** særskilt tillige Regning efter Meiers Regnebog. Læst Steens elementære Algebra, § 4, 5 og 6; repeteret § 1 og den elementære Arithmetik. Skriftlige Regneopgaver hjemme.

VI Klasse. Steens elementære Algebra, § 3—6 (Po-

tens i udvidet Betydning, Logarithmer, Ligninger og Anvendelse af Ligninger). Af § 6 er Art. 63—64 (om Rækker) ikke medtagne, derimod er § 1 og 2 (Potens og Rod) medtagne ved Repetitionen. Skriftlige Hjemmearbejder istedetfor Lectie af og til, og Øvelser paa Skolen i de tilsvarende Timer.

VII Klasse. Ældre Afdeling: Afsluttende Repetition efter Steens elementære Arithmetik og Algebra. Øvelser paa Skolen i 1 Ugetime.

— Yngre Afdeling: Læst Differenti- og Qvotientrækker samt Renteregning, og repeteret hele Steens elementære Algebra. Skriftlige matematiske Opgaver hjemme 1 Gang ugentlig, og skriftlige Øvelser paa Skolen i den tilsvarende Time.

Geometri.

IV Klasse. Ramus's elementære Geometri, Art. 1—64.

— Ustuderende særskilt Art. 65—80.

V Klasse. Samme Lærebog, Art. 57—63; 64—XII—XVIII; 65—95, 109 og 110.

— Ustuderende tillige Art. 111—127 med nogle Undtagelser; Fladers og Legemers Beregning efter Mundts Stereometri, Kap. 2—5.

VI Klasse. Ramus's Geometri, Art. 110—127, med Undtagelse af nogle mere combinerede Opgaver. Ved Repetitionen er medtaget Art. 76—96 og 109 af forrige Aars Pensum.

VII Klasse. Ældre Afdeling: Afsluttende Repetition efter Ramus's Lærebøger i Plangeometri, Stereometri og Trigonometri. Før Slutningsrepetitionen læst Nyt: Ramus's Stereometri, Art. 76—83, 85—88. Et skriftligt Hjemmearbejde om Ugen.

VII Klasse. Yngre Afdeling: Læst Ramus's Trigonometri, Art. 1—7 og 9—15; Sammes Stereometri, Art. 1—83 og 85—88. Skriftlige Arbejder afvexlende med de arithmetiske.

Naturhistorie.

I Klasse. Pattedyr, Fugle og Krybdyr, efter 3die Udgave af Lützens »Begyndelsesgrundene i Dyrerigets Naturhistorie«, S. 11—51, 63—80, 83—94. I Begyndelsen og Slutningen af Skoleaaret Øvelser i botanisk Terminologi: Stængelen, Roden, Bladet, Blomsterstanden, Blomsterdækkerne og Støvdragerne.

II Klasse. Fiske og hvirvelløse Dyr, efter samme Lærebog, S. 98—181. Af Plantelæren er I Klasses Pensum fra forrige Skoleaar gjentaget og nu forøget med Støvveie og Frugtformer. Bestemmelse af Planter efter Dahl, »Botanisk Lommebog for Skoler«.

III Klasse. Efter Vaupells »Planterigets Naturhistorie«, 2det Oplag, Kjøbenhavn 1860, er den botaniske Formlære (S. 3—72) læst. Efter Lützens »Begyndelsesgrundene« er læst Pattedyr og Fugle (S. 1—82).

IV Klasse. I Botanik er læst »de tokiimbladede Planter« (Vaupell, S. 161—201). Af Dyreriget er læst fra Krybdyrene indtil Bogens Slutning (Lütken, S. 82—180).

— Ustuderende i en særskilt Ugetime de blomsterløse, de nøgenfrøede og de eenkiimbladede Planter (Vaupell, S. 120—161), desuden Pattedyr og Fugle (Lütken, S. 1—82).

V Klasse. I Botanik de vigtigste Afsnit af Planteanatomien (Vaupell, S. 73—106) og de blomster-

løse, de nøgenfrøede og de eenkiimbladede Planter (S. 120—161). Efter Lützens »Lærebog i Zoologien« Nr. 2, 5te Oplag, Kjøbenhavn 1865, er læst Pattedyr og Fugle (S. 1—109).

— **Ustuderende:** Afsluttende Repetition af hele Plante- og Dyrelæren efter Vaupell og Lützens »Begyndelsesgrundene«.

VI Klasse. Afsluttende Repetition: Plantelæren efter Vaupell, Indledningen og Pattedyrene efter Lützens »Dyrerigets Naturhistorie«, Resten efter hans »Begyndelsesgrundene«.

Naturlære.

VII Klasse. Ældre Afdeling: Naturlærens chemiske Deel efter Petersen; repeteret den mekaniske Deel efter Ørsted. Astronomi efter Ramus's Lærebog, §§ 1—6, 8—15, 17.

— **Yngre Afdeling,** i Forbindelse med de Ældre: Naturlærens chemiske Deel. I Slutningen af Aaret: Bølgebevægelsen efter Ørsted.

V. Skolens Bygning og Inventar.

Skolens Reenligheds-Leiligheder ere forandrede, Baggaarden og Brændehuset istandsatte, Gas indlagt i Porten, Hovedgangen og Gangen i 2den Etage; iøvrigt de sædvanlige aarlige Vedligeholdelsesarbejder.

Af nyt Inventarium har Skolen iaar faaet et Piano-forte (kostede 240 Rd.).

VI. Bibliotheket.

I denne Fortegnelse ere de nye Bøger, der betragtes som kjøbte for det Hageske Legats Midler, mærkede med

H.; de, hvormed ældre Hageske Værker ere fortsatte eller fuldstændiggjorte, med *H. c.*; de fra Kirke- og Underviisningsvæsenet sendte med †; Andres Gaver med *.

Aarbøger for Nordisk Oldkyndighed og Historie, udg. af det Kgl. Nordiske Oldskrift-Selskab. H. 1. Kbhvn. 1866.

† Aarsberetning fra det Kgl. Geheimearchiv. B. 3. 5te og sidste H. Kbhvn. 1865.

C. F. Allen, De tre nordiske Rigers Historie. B. 2. (Christiern den Anden. B. 1.) Kbhvn. 1865.

Annaler for Nordisk Oldkyndighed og Historie. Udg. af det Kgl. Nordiske Oldskrift-Selskab. 1861—62—63. Kbhvn. (1865—66.)

Antiquarisk Tidsskrift, udg. af det Kgl. Nordiske Oldskrift-Selskab 1861—63. Kbhvn.

† O. Bang, Hvem skal jeg vælge til Huuslæge? Hvorledes hjælpe mig til han kommer? Kbhvn. 1865.

E. Berg, Græft-Danſk Ordbog til Skolebrug. Kbhvn. 1864.

Eh. D. Biehl's Oversættelse af Don Quixote. 2den Udgave, revideret af F. P. Liebenberg S. 11—12. Kbhvn.

E. Bluhme, Fra et Ophold i Grønland 1863—64. Kbhvn. 1865.

* E. S. Brasch, Bømmetofteſtes Historie, som Herregaard, Slot og Kloster. D. 1—3. Kbhvn. 1859—63. Med to store Folioblade Afbildninger.

Budtz Müller & Comp., Danske Mindesmærker i fotografiske Fremstillinger. L. 1—6. Kbhvn. 1865—66. (Hver Levering med 3 Billeder og 3 Blade løs Text.)

Confessio Augustana invariata. Editio 2. Hauniæ 1841. (6 Expl. til Skolebrug.)

C. Cornelii Taciti opera. Emendavit et commentariis instruxit Ludovicus Doederlein. T. I—II. Halis 1841—1847.

Corpus inscriptionum Latinarum cons. et auct. Academiae litterarum Regiae Borussiae editum. V. I. Berolini 1863. (Inscriptiones Latinae antiquissimae ad C. Caesaris mortem, ed. Theodorus Mommsen. Accedunt elogia clarorum virorum edita ab eodem, fasti anni Juliani editi ab eodem, fasti consulares ad a. u. c. DCCLXVI editi a Guiljelmo Henzeno.)

Corpus juris civilis. Editio stereotypa C. Tauchnitii cura D. Joannis L. Guil. Beck. V. I—II. Lipsiae 1829—1837.

Danske Mindesmærker, udg. af en Forening. H. 7. Viborg Domkirke. Anden Afdeling. Tegnet af Heinrich Hansen og J. Kornerup. (Tre lithogr. Tavler.) Kbhvn. 1865.

Diplomatarium Flensborgense. Samling af Aktstykker til

- Staden Flensborgs Historie indtil 1559. B. 2. H. 1. Kbhvn. 1865.
- (Dybeck) Sveriges Runurkunder. Uppland. Femte Häftet. Bälings, Norunda och Rasbo Härad. II. Stockholms Län. Stockholm 1865.
- Gd. Erølew, Lærebog i den almindelige Geografi til Brug for vore Latinsskoler og Seminarier. H. 1—3. Kbhvn. 1865.
- † Th. S. Erølew, Supplement til almindeligt Forfatter-Lexicon for Kongeriget Danmark med tilhørende Bilande, indtil Udgangen af 1853. H. 12 (Saabye—Séréne d'Aguéria). Kbhvn. 1864.
- Facciolati, Forcellini et Furlanetti Lexicon totius Latinitatis, cur. Fr. Corradini. Tom. II. Fasc. I—II—III. Patavii 1864—65.
- Flateyrbok. En Samling af norske Konge-Sagaer. Udg. efter offentlig Foranstaltning. B. III. H. 1. Christiania 1865.
- A. Fleckeisen u. H. Masius, Neue Jahrbücher für Philologie u. Pädagogik. B. 91—92. H. 4—12. Leipzig 1865.
- C. Fogh og C. Lütken, Tidsskrift for populære Fremstillinger af Naturvidenskaben. 3die Række. B. 2. H. 2—3—4. B. 3. H. 1. Kbhvn. 1865—66.
- † Forelæsninger og Øvelser ved Københavns Universitet og den polytechniske Lærestalt i Foraars- og Efteraarshalvaaret 1865.
- † G. Forchhammer, Oversigt over det Kgl. danske Videnskabernes Selskabs Forhandlinger og dets Medlemmers Arbejder i Aaret 1864. Nr. 3—8. 1865. Nr. 1—2.
- J. Grimm u. W. Grimm, Deutsches Wörterbuch. Fortgesetzt v. R. Hildebrand u. Karl Weigand. B. 5. L. 3. Leipzig 1865.
- Heiberg, Botanisk Tidsskrift. Kbhvn. 1866.
- H. Høp, Dramatiske Bærter. H. 3—19. Kbhvn. 1865—66.
- † Historisk Tidsskrift. 3die Række. Udg. af den danske historiske Forening. B. 3. H. 2. B. 4. H. 1. Kbhvn. 1865.
- Ignell, Jesu Christi Lære ifølge det Nye Testaments kanoniske Skrifter kritisk fremstillet. Oversat fra Svensk. Kbhvn. 1865.
- C. F. Ingerslev, Græsk-Dansk Ordbog til Skolebrug. Kbhvn. 1866.
- D. Junius Juvenalis' Satirer, oversatte og oplyste af L. Ove Kiær. Kbhvn. 1866.
- R. Keyser, Efterladte Skrifter. B. 1. H. 1. Christiania 1865.
- H. C. Larsen, Jakob's Brev. Kbhvn. 1866.
- † V. Lausen, Behandlingen af de traumatiske Hæmorrhagier fra Haandens større Arterier. (Med. Doctordisp.) Kbhvn. 1865.

- † A. C. P. Lunde, Meddelelser angaaende Kjøbenhavn's Universitet med fl. Underviisningsanstalter for Aarene 1857—63. S. 1. Universitetet. Kbhvn. 1865. (2 Exempl.)
- † Liste over de Studerende, som i Aaret 1865 have taget philosophisk Examen. 1865.
- L. Lorenz, Kortfattet Naturlære. Kbhvn. 1865.
- Lucianus Samosatensis. Franciscus Fritschius recensuit. V. I, p. I, II; v. II, p. I. Rostochii 1860—65.
- H. R. Ch. F. v. Lübow, Versuch einer pragmatischer Geschichte von Mecklenburg. Th. I—II—III. Berlin 1827—1835.
- Martianus Capella. Franc. Eysenhardt rec. Accedunt scholia in Caesaris Germanici Aratea. (Bibliotheca scriptorum Graecorum et Romanorum Teubneriana.) Lipsiæ 1866.
- §. F. Melchior, Historiske Efterretninger om Hertugsholms Stiftelse, udg. af N. Leth. Ræstved 1865.
- C. Mølbed, Dansk Glossarium eller Ordbog over forældede danske Ord af Diplomer, Haandskrifter og trykte Bøger fra det 13de til det 16de Aarhundrede. S. 5. M.—Ilege. S. 6. Iteg—Bandel. Kbhvn. 1865—66.
- D. G. Monrad, Hiob og Psalmerne. Oversatte. Kbhvn. 1865.
- (Napoléon) Histoire de Jules César. Tome deuxième. Guerre des Gaules. Paris 1866.
- Atlas (Cartes du tome deuxième). Paris 1866. (32 Blade.)
- H. Naturhistorisk Tidsskrift, stiftet af Henrik Krøyer. Udgivet af Prof. J. C. Schiødt. Tredie Række. B. 3. H. 1. Kbhvn. 1864.
- R. Nielsen, Grundideernes Logik. II. Kbhvn. 1866.
- Nordisk Universitets-Tidsskrift, Årg. 9, H. 4, utg. af J. Helstenius. Uppsala 1865. Aarg. 10. H. 3. Udg. af G. A. Krogh. Christiania 1865. Tillægshäfte til 10de Aarg., udg. af A. Ingerslev. Kbhvn. 1866.
- Franz Palacky, Geschichte v. Böhmen. B. 1. II. 1—2. III. 1—2—3. IV. 1—2. V. 1. Prag 1845—1865.
- II. A. Petermann, Mittheilungen a. d. Gesamtgebiete der Geographie. 1865. IV—XII. 1866. 1—IV. Gotha.
- Ergänzungsheft Nr. 16—17. 1865.
- † C. A. F. Peters, Briefwechsel zwischen C. F. Gauss u. H. C. Schumacher. B. 6. Altona 1865.
- H. Poggenдорff, Annalen der Physik u. Chemie. 1865. Nr. 5—12. 1866. Nr. 1—4. Leipzig 1865—66.
- Register zu den Bänden XCI bis CXX. Leipzig 1865.

† Programmer.

1. Indbydelsesskrifter fra Kongeriget Danmark for 1864—65.
 - a. Kjøbenhavns Universitets Indbydelsesskrift i Anledning af Hans Majestæt Kongens Fødselsdag den 8de April 1865. (Om Slesvigs eller Sønderjyllands Oldtidsminder. En sammenlignende Undersøgelse af J. A. Worsaae.) Kbhvn. 1865.
 - b. — til Universitetets Aarsfest til Erindring om Kirkens Reformation. (A. F. Mehrn, Den pyrenæiske Halvø etc.) Kbhvn. 1864.
 - c. Kongeriget Danmarks og Islands lærde Skoler og høiere Realskoler for Skoleaaret 1864—65. Aalborg Kathedralskole (G. Lund, Bidrag til dansk Sproghistorie). Aarhus Kathedralskole. Frederiksborg lærde Skole. Helsingørs høiere Realskole. Herlufsholms lærde Skole. (I. Th. Dahl, Beretning om Jubelfesten paa Herlufsholm den 23de Mai 1865. II. Liste over Deeltagerne i ovennævnte Fest) Indbydelsesskrift til Trehundredeaarsfesten paa Herlufsholm den 23de Mai 1865 (C. Listov, En Udsigt over Skolens Historie fra dens Stiftelse indtil vore Dage). Horsens lærde Skole. De kjøbenhavnske Skoler: Borgerdydskolen paa Christianshavn (M. Hammerich, Wergeland og Welhaven); Borgerdydskolen i Kjøbenhavn; Haderslevs Læreres Skole; Latin- og Realskolen i Store Kongensgade (A. Møller, Nogle Bemærkninger om Skole-Sangundervisning); Metropolitan-skolen; det v. Westenske Institut. Nykjøbing Kathedralskole. Odense Kathedralskole (Om Høier Peder Høstrup og det af ham stiftede Legat). Randers lærde Skole (M. S. Møller, Nogle Punkter af den franske Ordfoiningslære). Ribe Kathedralskole. Roeskilde Kathedralskole (Broager, Nogle Sætninger om Kuglen). Rønne høiere Realskole. Slagelse Realskole (Bemærkninger i Anledning af Afgangsprøvens mulige Omordning). Sorø Akademies Skole (Bang, Nogle Bidrag til Frederik den Fjerdes Historie). Veile Amts høiere Realskole i Skolding. Viborg Kathedralskole (N. Feddersen, De naturhistoriske Samlinger's Forøgelse og faunistiske Betydning). Vordingborg Realskole. Skýrsla um hinn lærða skóla i Reykjavík skólaárið 1863—64.
2. Programmer fra Norge for 1864. Arendals Middell- og Realskole (Smith, Om Arendals Middell- og Realskoles Ud-

videlse til fuldstændig lærd og Realskole). Frederikshalds lærde og Realskole. (I. Til Forældrene og Børnene. II. Arnesen, De adverbiale Afledninger paa —ledes i de nordiske Sprog og Dialekter.) Kristiania Kathedralskole (Knudsen, Modersmaalet som Skolesag). Kristiansand's Kathedralskole. Laurvik's Middels- og Realskole. (I. Kort Tilbageblik paa Laurvik's Middelskoles Tilstand fra dens Oprettelse til 1839—40. II. Udsigt over Laurvik's Middelskoles Tilstand fra Skoleaaret 1840—41 til 1848—49. III. Fortegnelse over de af Skolen udtraadte Disciple fra dens Oprettelse indtil Udgangen af 1863.) Molde lærde og Realskole (Om Skolens Overgang fra Middels- og Realskole til fuldstændig lærd og Realskole). Skiens lærde og Realskole. Stavanger lærde og Realskole (Borch, De tre nordiske Rigers Historie indtil Korstågene).

H. Hans Prug, Heinrich der Löwe, Herzog v. Baiern u. Sachsen. Ein Beitrag zur Geschichte des Zeitalters der Hohenstaufen. Leipzig 1865.

Revue des deux mondes. 1. Juin—Decembre 1865. 1. Janvier—15. Mai 1866. Paris.

H. Rørdam, Skolens og Opdragelsens Historie. I. Oldtiden. Kbhvn. 1866.

Samling af Love og Anordninger. 1863—1864. (Register.) Kbhvn. 1866.

Samling af Love og Anordninger m. v. af mere almindelig Interesse. 1865—1869. S. 1. Kbhvn. 1866.

† Schwarzkopf, Rgl. Rescripter og Resolutioner m. m. Geistligheden i Danmark vedkommende. (Ny Række.) B. 6. (1856). Kbhvn. 1865.

W. Shakespeares Dramatiske Værker, oversatte af Edb. Lembeke. S. 2—3—4 (som Fortsættelse af P. Foersoms Oversættelse, S. 12—13—14). Kbhvn. 1865—66.

† Statistisk Tabelværk. Ny Række. B. 26.

† — Tredie Række. B. 4. Kbhvn. 1864.

† Statistiske Meddelelser, B. 3, udg. af det statistiske Bureau. Kbhvn 1864—65.

Steenstrup, Danff Maanedeskrift. 2den Række. Aarg. 1865. B. 1. S. 5—6. B. 2. S. 1—6. Aarg. 1866. S. 1—4. Kbhvn. 1865—66.

H. A. Stieler's Hand-Atlas, vollständige Ausgabe 1866. 83 Karten nebst Bericht über den Atlas und Erläuterungen zu den einzelnen Karten. Gotha.

† A. Strunck, Samlinger til en beskrivende Catalog over Portraiter af Danske, Norske og Holstenere. H. 4. Kbhvn. 1865.

- §. v. Sybel, *Historische Zeitschrift*. Jahrg. 6. §. 4. Jahrg. 7. §. 1—4. Jahrg. 8. §. 1. München 1865—66.
- † Th. Chr. Taaffe, *Katalog über die Husumer Schulbibliothek*. Kbhvn. 1864.
- † *Thesaurus Graecæ linguæ ab Henrico Stephano constructus*; edd. C. B. Hase, Guil. et Ludov. Dindorfii. Vol. primum, fasc. 14. Parisiis 1865. (Hermed er hele Værket sluttet)
- Tidskrift for Philologi og Pædagogik*. Aarg. 6. H. 3—4. Kbhvn. 1866.
- Titi Livii Historiarum Romanarum libri qui supersunt. Ex recensione J. N. Madvigii*. Edd. J. N. Madvigijs et J. L. Ussingius. Vol. III, pars II. Vol. IV, pars II. Hauniæ 1865—66.
- Titi Livii ab urbe condita libri*. Erklært v. Weissenborn. B. 9. Bnch XXXIX—XXXXII. Berlin 1864.
- Topographisk Kaart over Kongeriget Danmark med Hertugdømmet Slesvig*. Udarb. og udg. af Generalstaben. (Bladene 29, 30, 31.)
- * *Urkundenbuch der Stadt Lübeck*, herausgeg. v. dem Vereine für Lübeckische Geschichte und Alterthumskunde. Th. 1. Lübeck 1843.
- II. *Urkundenbuch der Stadt Lübeck*, herausgeg. v. dem Vereine für Lübeckische Geschichte und Alterthumskunde. Th. 2. Lübeck 1859. Th. 3. L. 1—2—3. Lübeck 1864. L. 4—5—6. Lübeck 1865.
- * *Thomas Venatorius, En fort Underviisning at forholde dem, der ligge i deres Hælsot* Efter en Udgave af 1529 paany optrykt (ved Chr. Bruun). Kbhvn. 1865.
- II. *Georg Waitz, Schleswig-Holsteins Geschichte in drei Büchern*. B. 1—II. Göttingen 1851—52.
- G. *Weber, Allgemeine Weltgeschichte*. B. 5, zweite Hälfte. B. 6 erste Hälfte. Leipzig 1865.
- *Register*. Erster bis vierter Band. *Geschichte des Alterthums*. Leipzig 1865.
- F. G. *Welcker, Griechische Götterlehre*. B. I—II—III. Göttingen 1857—1863.
- * *Christian Winther, Brogede Blade*. Kbhvn. 1865.

VII. Udsigt over Skolens Regnskaber for Aaret fra den 1ste April 1865 indtil den 31te Marts 1866.

A.

Indtægter og Udgifter ere i Finantsaaret 1865—66 passerede Skolens Kasse saaledes:

Indtægt.

Kassebeholdning den 31te Marts 1865:

	Rd.	Sk.	Rd.	Sk.
Skolens Hovedfond tilhørende	1466	87 $\frac{3}{4}$.		
Stipendiefonden tilhørende .	24	92.		
	<hr/>		1491	83 $\frac{3}{4}$.
Indfriet en Deel af en Prioritetsobligation .			646	6.
Jordebogs-Indtægter med Fradrag af de Udgifter, som forlods afholdes			1,980	54.
Renter af Hovedfondens Kapitaler			895	22.
Skolekontingenter			2,953	80.
Lærerkostpenge fra Hospitalet i Nykjøbing			208	»
Forskjellige ubestemte Indtægter			13	85.
Fra den almindelige Skolefond			8,000	»
Efter Decision			47	85.
Indeholdt i Lærernes Lønninger			474	71.
Bibliothekets særlige Indtægter			130	»
Stipendiefondens særlige Indtægter			1,308	62.
	<hr/>		18,150	68.
	<hr/>			

Udgift.

Udlaan til den almindelige Skolefond	700	»
Faste Lønninger	9,200	»
Inspectionshonorar	100	»
Pedellens faste Løn	76	»
	<hr/>	
	Lateris	10,076 »

	Rd.	Sk.
Transport	10,076	»
Timeundervisning	988	18.
Pensioner og Vartpenge	1,260	»
Bibliothek og videnskabelige Samlinger . .	329	26.
Bygningers Vedligeholdelse	399	87.
Leieudgift for Skolelokaler	45	»
Inventariets Vedligeholdelse	66	34.
Brændsel og Belysning	360	4.
Communale Skatter og Afgifter	161	29.
Regnskabsføringen	320	»
125 Tdr. Byg til Stipendiefonden	647	13.
Forskjellige løbende og extraord. Udgifter	322	87.
Indsendt for Lærerne til Livsforsikrings- og Livrente-Anstalten	475	11.
Afgivet som Overskud til den alm. Skolefond	10	»
Stipendiefondens Udgifter	1,193	65.
	<hr/>	
	16,654	86.

Kassebeholdning den 31te Marts 1866:

	Rd.	Sk.
Hovedfondens		
a. til løbende Udgifter	1,284	20 $\frac{3}{4}$.
b. henliggende Kapital og Indeholdelse i Gage	71	65.
Stipendiefondens	139	89.
	<hr/>	
	1,495	78 $\frac{3}{4}$.
	<hr/>	
Balance	18,150	68 $\frac{3}{4}$.

	Bevilget for Aaret :				Virkelig brugt :			
	Special-summer.		Hoved-summer.		Special-summer.		Hovedsummer.	
	Rd.	Sk.	Rd.	Sk.	Rd.	Sk.	Rd.	Sk.
Transport	11,008	35.
Invent. Vedligh.	70	"	..	.	66	34.
Brændsel og Lys:								
Brændsel	300	"			279	56		
Lys	90	"	390	"	80	44	360	4.
Communale Skatter og Afgifter	161	29.
Regnskabsføringen	320	"
Forskj. løbende og extraord. Udgifter:								
Skoleopvartning .	44	"	..	.	44	"		
Reengjøring . . .	120	"	..	.	116	65		
Porto, Protokoller, Skrivemat. m. m.	75	"	..	.	75	"		
Program og Skole- høitideligheder .	120	"	..	.	78	38		
Andre Udgifter . .	10	"	369	"	8	80	322	87.
Afgivet som Oversk. til den alm. Skolef.	10	"
					Udgift		12,248	93.
					Indtægt		6,099	38.
					Underbalance		6,149	55.
					Tilskud fra den almindelige Skolefond		6,092	83*).
					altsaa Tilbagegang af		56	68,

*) Af de fra den almindelige Skolefond modtagne 8,000 Rd. er

som svarer til Forskjellen mellem Hovedfondens Kassebeholdning til løbende Udgifter den 31te Marts 1865 (1,340 Rd. 88 $\frac{3}{4}$ Sk.) og den 31te Marts 1866 (1,284 Rd. 20 $\frac{3}{4}$ Sk.).

2. Bibliotheket.

Indtægt.

Bibliothekets egne Indtægter af Overlærer J. D. Hages Gave:

	Rd.	Rd.	Sk.
Jordleie	68.		
Renter	62.		
		130	"
Tilskud for Skolens Hovedfond		199	26.
		329	26.

Udgift.

	Rd.	Sk.
Til Bøger, Indbinding, videnskabelige Samlinger	329	26.

3. Stipendiefonden.

Indtægt.

(I Finantsaaret 1ste April 1865 — 31te Marts 1866.)

	Rd.	Sk.
Renter af Fondens Kapitaler	656	53.
Renteandee af det Jessenske Legat	4	92.
125 Tdr. Byg efter Nykjøbing Amts Kapiteltaxt af 30te Januar 1866: 5 Rd. 17 Sk.	647	13.
	1,308	62.

1,260 Rd. til Pensioner og Vartpenge; 647 Rd. 13 Sk. for 125 Tdr. Byg til Stipendiefonden. Resten, 6,092 Rd. 83 Sk., bliver altsaa Fondens Tilskud til Skolens egne Fornødenheder

Udgift.

(Fra 1ste April 1865 — 31te Marts 1866.)

	Rd.	Sk.
Udbetalte Stipendie dele . . . ,	67	48.
Udbetalte Oplagspenge	170	»
Til Universitetsqvæsturen indsendte Oplagspenge	290	»
Extraordinaire Understøttelser til Studenter .	240	»
Regnskabsføringen (2 pCt. af den rene Indtægt)	26	17.
Indsat i Sparekassen	400	»
	<hr/>	
	1,193	65.
	Indtægt	1,308 62.
	<hr/>	
	Overskud	114 93,
og da Kassebeholdningen den 31te Marts 1865		
var	24	92,
	<hr/>	
endte Finantsaaret den 31te Marts 1866 med		
et Overskud af	139	89.

Afgangs- og Hovedexamen.

Den skriftlige Afgangsexamen afholdes den 23de, 25de og 26de Juni, ifølge Kirke- og Underviisningsministeriets Ordre af 6te Juni d. A.; og samtidigt den skriftlige Hovedexamen. Formedelst Underviisningsinspectørens Nærværelse her i Dagene fra den 26—28de Juni falder den mundtlige Examen i to Afdelinger:

I. Tirsdag den 26de Juni.

- 9—11½, VI Kl.: Fransk. 6te Klases Værelse.
3—5, VI Kl.: Naturhistorie. 6te Klases Værelse.

Onsdag den 27de Juni.

- 9—12, VI Kl.: Geografi. 6te Klases Værelse.
3—6, Afgangsexamen: Græsk. Salen.

Torsdag den 28de Juni.

- 9—12, Afgangsexamen: Historie. Salen.
3—6, Afgangsexamen: Naturlære. Salen.

II. Tirsdag den 10de Juli.

- 9—12, Afgangsexamen: Latin. Salen.
— V Kl.: Matematik. 7de Kl. V.
8½—9½, I } Tydsk. 6te Kl. V.
9½—12, II }
2—5, VII Kl. B.: Historie. Salen.
— IV Kl.: Naturhistorie. 5te Kl. V.
4½—5, Real-Afgangsexamen: Geografi. 6. Kl. V.

Onsdag den 11te Juli.

- 9—11, VII Kl. B.: Religion og Hebraisk. Salen.
— VI. Kl.: Historie. 7de Kl. V.
9—12 V Kl.: Geografi. 5te Kl. V.
— III Kl. A.: Latin. 6te Kl. V.
3—3½, Real-Afgangsexamen: Dansk. 6te Kl. V.

- 2—5, IV Kl.: Fransk. 5te Kl. V.
 4—5, I Kl.: Religion. 6te Kl. V.
 6—7, Almindelig Sangprøve.

Torsdag den 12te Juli.

- 9—12, VII Kl. B.: Latin. Salen.
 — V Kl.: Religion. 7de Kl. V.
 — IV Kl.: Historie. 5te Kl. V.
 9—11, II Kl.: Fransk. 6te Kl. V.
 3—5, VI Kl.: Tydsk. 6te Kl. V.
 — III Kl.: Religion. 5te Kl. V.
 5—6, Real-Afgangsexamen: Matematik. Salen.

Fredag den 13de Juli.

- 9—12, VII Kl. B.: Fransk og Engelsk. Salen.
 — V Kl. A.: Latin. 7de Kl. V.
 — IV Kl.: Matematik. 5te Kl. V.
 9—11, III Kl.: }
 11—12, I Kl.: } Dansk. 6te Kl. V.
 3—6, VI Kl.: Matematik. Salen.
 3—5, II Kl.: Religion. 5te Kl. V.

Lørdag den 14de Juli.

- 9—12, VII Kl. B.: Matematik. Salen.
 — III Kl.: Historie og Geografi. 5te Kl. V.
 12—12½, Real-Afgangsexamen: Tydsk. 6te Kl. V.
 3—5, V Kl.: Tydsk. 7de Kl. V.
 — IV Kl. A.: Græsk. 5te Kl. V.
 — II Kl.: Naturhistorie. 6te Kl. V.

Mandag den 16de Juli.

- 9—11, VII Kl. B.: Naturlære. Salen.
 9—12, V Kl. A.: Græsk. 5te Kl. V.
 — IV Kl.: Geografi. 7de Kl. V.

- 3—4, I Kl.: Naturhistorie. 6te Kl. V.
 — Real-Afgangsexamen: Historie. Salen.
 3—5, VI Kl.: Græsk. 5te Kl. V.
 2—5, II Kl.: Historie og Geografi. 7de Kl. V.

Tirsdag den 17de Juli.

- 9—12, VII Kl. B.: Græsk. Salen.
 — VI Kl.: Religion. 5te Kl. V.
 — IV Kl.: Tydsk. 7de Kl. V.
 9—11, III Kl. Arithmetik. 6te Kl. V.
 2—5, IV Kl. A.: Latin. 5te Kl. V.
 3—5, V Kl.: Naturhistorie. Salen.
 — III Kl.: Tydsk. 6te Kl. V.
 3—4½, I Kl.: Historie og Geografi. 7de Kl. V.

Onsdag den 18de Juli.

- 10—1, Afgangsexamen: Matematik. Salen.
 9—12, IV Kl.: Religion. 7de Kl. V.
 — V Kl.: Historie. 5te Kl. V.
 8—10, II Kl.: Dansk. 6te Kl. V.
 11—1, III Kl.: Fransk. 6te Kl. V.
 3½ prøves Nyanmeldte.

Fredag den 20de Juli.

- 9—11½, Afgangsexamen: Religion og Hebraisk. Salen.
 9—11 VI Kl.: Latin. 7de Kl. V.
 — V Kl.: Fransk. 5te Kl. V.
 — III Kl.: Naturhistorie. 6te Kl. V.
 11¼—11¾, Real-Afgangsexamen: Naturhistorie. Salen
 12—1, Almindelig Gymnastikprøve.

Lørdag den 21de Juli.

- Kl. 10. Offentligt Slutningsmøde, hvorved Censurens Udfald bekendtgjøres.

Enhver, der ønsker at kjende Skolens Arbeide og de Unges Fremgang, indbydes til at høre paa Prøverne og deltage i Slutningsmødet.

Nykjøbing Cathedralsskole, den 23de Juni 1866.

C. Paludan-Müller.

